

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Державної авіаційної служби України,
Міністерства оборони України «Про
затвердження Авіаційних правил України
«Правила використання повітряного
простору України»

«___» _____ 2017 р. № _____

АВІАЦІЙНІ ПРАВИЛА УКРАЇНИ «ПРАВИЛА ВИКОРИСТАННЯ ПОВІТРЯНОГО ПРОСТОРУ УКРАЇНИ»

І. Загальні положення

1. Авіаційні правила України «Правила використання повітряного простору України» (далі – Авіаційні правила) встановлюють вимоги щодо організації та порядку використання повітряного простору України і повітряного простору над відкритим морем, де відповідальність за обслуговування повітряного руху міжнародними договорами України покладена на Україну (далі – повітряний простір), міністерствами, підприємствами, установами та організаціями, юридичними і фізичними особами – користувачами повітряного простору.

2. Дія цих Авіаційних правил поширюється на юридичних і фізичних осіб незалежно від форми власності та відомчої підпорядкованості, діяльність яких пов'язана з організацією використання повітряного простору та використанням повітряного простору України.

3. Порухення вимог цих Авіаційних правил тягне за собою відповідальність, що встановлена чинним законодавством України.

4. Ці Авіаційні правила розроблено згідно з вимогами Повітряного кодексу України, Положення про використання повітряного простору України, стандартів та рекомендованої практики Міжнародної організації цивільної авіації, з урахуванням законодавства Європейського Союзу, документів Європейської організації з безпеки аеронавігації.

5. У цих Авіаційних правилах використовуються такі скорочення:

AFIS	- польотно – інформаційне обслуговування на аеродромі (aerodrome flight information service);
AFIZ	- аеродромна зона польотної інформації (aerodrome flight information zone);
AIP	- збірник аеронавігаційної інформації (aeronautical information publication);
AUP	- повідомлення щодо плану використання повітряного простору за форматом ЄВРОКОНТРОЛЮ (Airspace Use Plan);
ATCA	- район управління повітряним рухом відомчим органом УПР (air traffic control area);
ATCZ	- зона управління повітряним рухом відомчим органом УПР (air traffic control zone);

CBA	- район, що перетинає державний кордон (cross-border area);
CDR	- умовний маршрут ОПР (conditional route);
CTA	- диспетчерський район (control area);
CTR	- диспетчерська зона (control zone);
DCT	- позначення щодо спрямування польоту повітряного судна маршрутом поза опублікованої мережі маршрутів ОПР (direct);
DME	- далекомірне обладнання (distance measuring equipment);
Doc	- документ ІКАО;
ECAC	- Європейська конференція цивільної авіації (European Civil Aviation Conference);
EAUP	- План використання повітряного простору загальноєвропейського регіону, що публікується ЄВРОКОНТРОЛЕМ (European Airspace Use Plan);
EUUP	- Оновлений план використання повітряного простору загальноєвропейського регіону, що публікується ЄВРОКОНТРОЛЕМ (European Updated Airspace Use Plan);
ERNIP	- План удосконалення Європейської мережі маршрутів (European Route Network Improvement Plan);
FBZ	- буферна зона для планування польотів повітряних суден (Flight Planning Buffer Zone);
FIR	- район польотної інформації (flight information region);
FIZ	- зона польотної інформації (flight information zone);
FRA	- повітряний простір вільних маршрутів (free route airspace);
GAT	- загальний повітряний рух (general air traffic);
GNSS	- глобальна навігаційна супутникова система (Global

	Navigation Satellite System);
ICAO	- Міжнародна організація цивільної авіації (International Civil Aviation Organization);
NOTAM	- повідомлення для пілотів (notice to airmen);
NM	- менеджер мережі (network manager);
OAT	- операційний повітряний рух (operational air traffic);
RCA	- повітряний простір спрощеної координації (reduced coordination airspace);
RNAV	- зональна навігація (area navigation);
RNP	- потрібні навігаційні характеристики або вимоги до навігаційних характеристик (required navigation performance);
SSR	- вторинний оглядовий радіолокатор (secondary surveillance radar);
TMA	- термінальний диспетчерський район (terminal area);
TRA	- тимчасово зарезервований район (temporary reserved area);
TSA	- тимчасово відокремлений район (temporary segregated area);
UIR	- верхній район польотної інформації (upper flight information region);
UTA	- верхній диспетчерський район (upper terminal area);
UTC	- всесвітньо скоординований час (coordinated universal time);
UUP	- повідомлення щодо оновленого плану використання повітряного простору за форматом ЄВРОКОНТРОЛЮ (Updated Airspace Use Plan);
VLOS	- пряма видимість (Visual line of sight);
VOR	- всебічно направлений азимутальний радіомаяк

діапазону дуже високої частоти (very high frequency omnidirectional radio range);

ВПП	- використання повітряного простору;
Державіаслужба	- Державна авіаційна служба України
ДППС	- дистанційно пілотоване повітряне судно;
ЄВРОКОНТРОЛЬ	- Європейська організація з безпеки аеронавігації;
ЄС	- Європейський Союз;
ЗС України	- Збройні Сили України;
ЗПМ	- злітно-посадковий майданчик;
КТА	- контрольна точка аеродрому;
НБРЦА	- Національне бюро з розслідування авіаційних подій та інцидентів з цивільними повітряними суднами;
ОПР	- обслуговування повітряного руху;
ОрПР	- організація повітряного простору;
ОЦВС	- об'єднана цивільно-військова система організації повітряного руху України
ПВП	- правила візуальних польотів
ППО	- протиповітряна оборона
ППП	- правила польотів за приладами
ПС	- повітряне судно
Украерорух	- Державне підприємство обслуговування повітряного руху України;
Украероцентр	- Український центр планування використання повітряного простору України та регулювання повітряного руху.

6. У цих Авіаційних правилах терміни вживаються в такому значенні:

буфер – частина повітряного простору навколо зон обмеження польотів, небезпечних зон, заборонених зон та тимчасово зарезервованого повітряного простору, який призначено для забезпечення вимог щодо безпеки у разі

одночасного провадження діяльності з ВПП у зазначених зонах (районах) та поза їх межами;

буферна зона для планування польотів (FBZ) – частина повітряного простору навколо зон обмеження польотів, небезпечних зон, заборонених зон та тимчасово зарезервованого повітряного простору, яка призначена для забезпечення подання діючого плану польоту за ППП, коли зазначені зони (райони) активовані або заплановані до активації;

верхній район польотної інформації (UIR) – район польотної інформації, що охоплює тільки верхній повітряний простір;

використання повітряного простору (ВПП) – провадження діяльності, пов'язаної з польотами ПС, з переміщенням (перебуванням) матеріальних об'єктів у повітряному просторі, а також з вибуховими роботами, пусками ракет, усіма видами стрільб, у тому числі з метою здійснення впливу на гідрометеорологічні процеси в атмосфері, що становлять загрозу безпеці польотів ПС та інших літальних апаратів;

візуальний політ в межах прямої видимості (VLOS) – політ, протягом якого зовнішній пілот підтримує безпосередній візуальний контакт з ДППС без використання приладів;

гнучке ВПП – забезпечення найбільш ефективного ВПП відповідно до актуальних потреб його користувачів без постійних відокремлень повітряного простору, якщо це можливо;

дозвіл на ВПП – офіційна інформація про надання користувачам повітряного простору прав на використання визначеної частини (об'єму) повітряного простору України для провадження діяльності, пов'язаної з ВПП, у порядку, що визначається органами об'єднаної цивільно-військової системи організації повітряного руху України (далі – ОЦВС);

заборона ВПП – обов'язкове для виконання рішення уповноваженого органу про заборону певним (окремим) користувачам провадити у визначеному районі діяльність, пов'язану з ВПП України;

заборонена зона — частина повітряного простору встановлених розмірів над територією або територіальними водами України, у межах якої польоти ПС заборонені;

загальний повітряний рух – польоти ПС, що виконуються відповідно до вимог чинного законодавства України, стандартів та рекомендованої практики ІКАО;

заявка на ВПП – повідомлення, що надається користувачем повітряного простору до відповідного органу ОЦВС для отримання дозволу на ВПП;

збірник аеронавігаційної інформації – видана або санкціонована державою публікація, що містить довготермінову аеронавігаційну інформацію, яка має важливе значення для аеронавігації;

зовнішній пілот – особа, яка маніпулює відповідними органами управління ДППС протягом часу польоту;

зона з особливим режимом ВПП – частина повітряного простору, що межує із забороненою зоною, та/або повітряний простір над смугою земної поверхні завширшки 25 кілометрів углиб території України, яка проходить уздовж державного сухопутного кордону та/або берегової смуги прикордонних озер та інших водойм, прилеглих до державного кордону, а також над смугою завширшки 22,2 кілометра (12 морських миль), яка проходить по береговій лінії Чорного та Азовського морів углиб цих морів;

зона обмеження польотів – частина повітряного простору встановлених розмірів над територією або територіальними водами України, в межах якої польоти повітряних суден обмежуються відповідно до визначених умов;

концепція гнучкого ВПП – концептуальні засади, що ґрунтуються на фундаментальному принципі, який визначає, що повітряний простір не може розглядатися тільки як цивільний або тільки як військовий, а розглядається як єдине ціле, і під час використання якого потреби всіх користувачів повинні враховуватися якомога повніше;

контрольований повітряний простір ОПР – частина повітряного простору, у межах якої забезпечується диспетчерське ОПР відповідно до класифікації повітряного простору ОПР;

координація ВПП – процес розроблення та погодження органами ОЦВС умов та порядку ВПП з відповідними органами ОПР, відомчими органами УПР, заінтересованими органами державної влади, підприємствами, установами, організаціями для забезпечення ефективності та безпеки ВПП;

кризові ситуації – непередбачувані ситуації або ситуації з коротким терміном попередження поза рамок стабільного повсякденного функціонування системи організації повітряного руху (землетруси, урагани, конфлікти, тощо);

маршрут ОПР – визначений маршрут, призначений для спрямування потоку руху з метою забезпечення ОПР. Зазначене поняття використовується для повітряної траси, консультаційного маршруту, контрольованого чи неконтрольованого маршруту, умовного маршруту, маршруту прибуття або вильоту тощо. Зазначені маршрути утворюють мережу маршрутів ОПР;

координаційна комісія з питань організації ВПП – міжвідомчий повноважний дорадчий цивільно-військовий орган України, на який покладаються завдання стосовно підготовки пропозицій стратегічного рівня щодо організації ВПП України та повітряного простору над відкритим морем, де відповідальність за обслуговування повітряного руху міжнародними договорами України покладено на Україну;

навігаційна інфраструктура – наявність супутникових або наземних навігаційних засобів для забезпечення виконання вимог навігаційної специфікації;

навігаційна специфікація – сукупність вимог до обладнання ПС та кваліфікації його екіпажу, що необхідні для забезпечення польоту за принципами навігації, заснованої на характеристиках, у межах установленого повітряного простору. Розрізняють дві групи навігаційних специфікацій – RNAV та RNP;

навігаційна специфікація RNAV – навігаційна специфікація зональної навігації, яка не включає вимог щодо контролю за витриманням характеристик та видачі попереджень про їх порушення. Позначення такої навігаційної специфікації починається префіксом RNAV;

навігаційна специфікація RNP – навігаційна специфікація зональної навігації, яка включає вимоги щодо контролю за витриманням характеристик та видачі попереджень про їх порушення. Позначення такої навігаційної специфікації починається префіксом RNP;

навігація, заснована на характеристиках (PBN) – зональна навігація, що заснована на вимогах до характеристик ПС, що виконують політ за маршрутом ОПР, процедуру заходження на посадку за приладами або політ у встановленому повітряному просторі;

небезпечна зона – частина повітряного простору, у межах якої у визначені періоди часу може провадитися діяльність, що є небезпечною для польотів ПС;

обмеження ВПП – особливий порядок ВПП, що визначається комплексом заходів, спрямованих на забезпечення польотів та провадження іншої діяльності у повітряному просторі України;

операційний повітряний рух – польоти ПС, на які не поширюються положення, установлені для загального повітряного руху, і які виконуються відповідно до правил і процедур, визначених Державіаслужбою та Міноборони в межах їх повноважень, визначених законами України и;

організація ВПП – комплекс заходів, спрямованих на забезпечення безпечного, економічного та регулярного повітряного руху, а також будь-якої іншої діяльності, пов'язаної з ВПП;

організація повітряного простору – процес установлення структури повітряного простору;

орган управління використанням (менеджменту) повітряного простору Украероцентру – повноважний орган, відповідальний за цілодобовий менеджмент і розподіл на тимчасовій основі повітряного простору України та

повітряного простору над відкритим морем, де відповідальність за ОПР міжнародними договорами України покладено на Україну;

орган управління використанням (менеджменту) повітряного простору центру ОрПР – повноважний орган, відповідальний за цілодобовий менеджмент і розподіл на тимчасовій основі повітряного простору зони (району) відповідальності центру ОрПР у межах наданих повноважень;

орган ОПР — орган диспетчерського ОПР, центр польотної інформації або пункт збору повідомлень щодо ОПР;

орган ОЦВС – оперативний орган, що входить до складу відповідного підрозділу ОЦВС, повноваження і діяльність якого пов'язані з плануванням і координацією діяльності з ВПП, забезпеченням дозвільного порядку ВПП, організацією повітряного руху, забезпеченням контролю за дотриманням порядку та правил ВПП та/або метеорологічним обслуговуванням на маршруті;

ОЦВС – організаційне та функціональне об'єднання, повноваження та діяльність якого пов'язані з організацією ВПП, організацією повітряного руху та його обслуговуванням у повітряному просторі України та повітряному просторі над відкритим морем, де відповідальність за ОПР міжнародними договорами України покладено на Україну;

план ВПП – узагальнений перелік даних щодо ВПП на визначений період часу;

повітряний простір вільних маршрутів – це визначений повітряний простір, у межах якого експлуатанти ПС можуть вільно планувати польоти між визначеною точкою входу та визначеною точкою виходу, з можливістю використання проміжних точок (опублікованих або неопублікованих), без посилення до мережі маршрутів ОПР, з урахуванням доступності повітряного простору. Польоти ПС у цьому повітряному просторі підлягають диспетчерському обслуговуванню;

повітряний простір ОПР – частина повітряного простору з літерним позначенням, у межах якого виконуються певні види польотів з установленням для цих польотів відповідних видів ОПР і правил польотів;

повітряний простір спрощеної координації – частина повітряного простору, у межах якої дозволяється виконання польотів загального повітряного руху поза маршрутами ОПР без необхідності здійснення органом ОПР координації виконання таких польотів з відомчими органами УПР та користувачами повітряного простору, діяльність яких може становити загрозу безпеці загального повітряного руху;

ПС – апарат, що підтримується в атмосфері у результаті його взаємодії з повітрям, відмінної від взаємодії з повітрям, відбитим від земної поверхні;

ПС - порушник — ПС, що перетнуло державний кордон без відповідного дозволу компетентного органу або вчинило порушення порядку ВПП, визначене Положенням про використання повітряного простору України;

район польотної інформації – частина повітряного простору, у межах якого забезпечується польотно-інформаційне обслуговування та аварійне обслуговування (сповіщення);

район, що перетинає державний кордон – обмежений або тимчасово зарезервованій повітряний простір, установлений над державними кордонами для специфічних операційних потреб, у вигляді тимчасово відокремленого району або тимчасово зарезервованого району;

регулювання ВПП – установлення державними уповноваженими органами порядку, правил і процедур організації та ВПП, а також визначення органами ОЦВС умов та порядку ВПП одночасно двома або більше користувачами;

резервування повітряного простору – установлення тимчасово зарезервованого повітряного простору для виключного або специфічного використання певними користувачами;

спеціально виділений маршрут ОПР для перетинання державного кордону – обмежена за висотою і шириною частина повітряного простору, призначена для перетинання державного кордону ПС;

спеціально встановлені зони та маршрути – постійні або тимчасові зони та маршрути польотів ПС, які встановлюються для забезпечення специфічних операційних потреб;

стандартна група ПС – група ПС, які виконують спільне завдання, у якій кожне ПС/кожен елемент цієї групи має перебувати в межах 1,85 км (1 морської милі) по горизонталі та 30 м (100 футів) по вертикалі від ведучого групи;

структура повітряного простору – визначені частини повітряного простору, призначені для гарантування безпечної та ефективної експлуатації ПС під час виконання польотів і провадження іншої діяльності з ВПП;

сумісність систем – комплекс функціональних, технічних і робочих характеристик, які повинні мати системи з метою забезпечення безпечної, безперешкодної та ефективної роботи мережі;

тимчасово відокремлений район – визначений об'єм повітряного простору, тимчасово зарезервованій для виключного використання відповідним користувачем повітряного простору, через який не дозволяється транзит ПС;

тимчасово зарезервованій повітряний простір – частина повітряного простору, в межах якого у визначений час може провадитися діяльність, що становить загрозу для виконання польотів авіації або для ВПП в інших цілях;

тимчасово зарезервованій район – визначений об'єм повітряного простору, тимчасово зарезервованій для специфічного використання відповідним користувачем повітряного простору, через який може дозволятися транзит ПС за відповідним дозволом;

Украероцентр – головний оперативний підрозділ ОЦВС, повноваження та функціонування якого в межах компетенції пов'язані з безперервним цілодобовим виконанням завдань з організації використання повітряного простору та оперативного сповіщення центральних органів виконавчої влади, підприємств, установ та організацій, визначених нормативно-правовими актами та організаційно-розпорядчими документами, з питань організації

використання повітряного простору, регулювання повітряного руху і функціонування підрозділів ОЦВС;

умови ВПП – обов'язкові вимоги щодо місця, часу та висоти під час провадження діяльності з ВПП, інформація про які надається користувачеві органами ОЦВС з метою забезпечення безпеки та ефективності ВПП;

умовний маршрут – маршрут ОПР або його частина, який може плануватися та використовуватися відповідно до спеціально визначених умов;

управління використанням (менеджмент) повітряного простору – діяльність з планування, основною метою якої є забезпечення максимального використання доступного повітряного простору на основі динамічного розподілу за часом, в окремих випадках – відокремлення повітряного простору для різних категорій користувачів з метою задоволення короткострокових потреб;

центр ОрПР – оперативний орган ОЦВС, повноваження та діяльність якого пов'язані з ОПР, управлінням використання (менеджментом) повітряного простору, організацією потоків повітряного руху та метеорологічним обслуговуванням на маршруті в межах зони відповідальності;

цивільно-військова координація – координація між цивільними та військовими органами, уповноваженими приймати відповідні рішення та узгоджувати дії стосовно організації ВПП.

Інші терміни, що використовуються у цих Авіаційних правилах, вживаються у значенні, наведеному в Повітряному кодексі України, Положенні про використання повітряного простору та інших нормативно-правових актах України у галузі авіації та сфері ВПП.

II. Регулювання використання повітряного простору

1. Згідно з цими Авіаційними правилами регулюється:

1) ВПП, що пов'язане з провадженням такої діяльності:

польоти цивільних і державних ПС;
переміщення (перебування) матеріальних об'єктів у повітряному просторі;
вибухові роботи;
застосування вибухових пристроїв військового призначення;
знешкодження боєприпасів, що не вибухнули, шляхом їх підриву;
пуски ракет, усі види стрільб, у тому числі з метою здійснення впливу на гідрометеорологічні процеси в атмосфері, що становлять загрозу безпеці польотів ПС та інших літальних апаратів;
запуски (підйоми) метеорологічних радіозондів та куль-пілотів;

2) діяльність, що може спричинити загрозу безпеці польотів ПС та інших об'єктів:

електромагнітне випромінювання;
використання лазерів;
викиди в атмосферне повітря забруднюючих та будь-яких інших речовин, що погіршують видимість;
інші види діяльності, які можуть створити загрозу безпеці польотів ПС та інших об'єктів у повітряному просторі.

2. Польоти аеростатичних апаратів та ПС авіації загального призначення виконуються з дотриманням правил польотів у повітряному просторі України. Відповідальність за організацію таких польотів несуть керівники авіапідприємств, організацій або власники ПС, що планують або проваджують зазначену діяльність.

3. Польоти безпілотних ПС організовуються та здійснюються встановленим порядком з дотриманням правил польотів у повітряному просторі України та цих Авіаційних правил. Відповідальність за організацію таких

польотів несуть керівники організацій або власники ПС, що планують або проваджують зазначену діяльність.

4. Польоти ДППС масою до 1 кг включно виконуються без подання заявок на ВПП, без отримання дозволів на ВПП, без інформування органів управління Повітряних Сил ЗС України та органів ОЦВС за дотримання наступних умов:

- польоти виконуються тільки вдень;
- польоти виконуються поза межами встановлених заборон та обмежень ВПП, крім випадків, установлених Положенням про використання повітряного простору України;
- польоти виконуються не ближче 5 км від зовнішніх меж злітно-посадкових смуг аеродромів;
- польоти не виконуються поблизу ПС;
- польоти не виконуються над: основними автомобільними та залізними дорогами, лініями електропередачі, електростанціями тощо, діючими промисловими зонами, місцями (районами) аварій та катастроф, зонами поліцейських операцій, тюрмами, іншими важливими державними та потенційно небезпечними об'єктами; об'єктами, які належать Міністерству оборони України, МВС України, СБУ та відносно яких здійснюється охорона;
- виконуються візуальні польоти ДППС в межах прямої видимості (VLOS), але не далі ніж 500 м від зовнішнього пілота;
- максимальна висота польоту ДППС – 50 м над рівнем земної (водної) поверхні тільки за умов візуальної видимості ДППС зовнішнім пілотом;
- зовнішній пілот не здійснює керування ДППС з ПС або з іншого транспортного засобу, які рухаються;
- польоти виконуються не ближче 50 м від груп людей до 12 осіб, які знаходяться поза межами приміщень, тварин, транспортних засобів, кораблів, човнів, об'єктів приватної власності;

- польоти виконуються не ближче 150 м від груп людей кількістю більше 12 осіб, які знаходяться поза межами приміщень, та від районів забудов багатопверховими житловими будинками, а також над зазначеними групами та районами.

В інших випадках польоти ДППС масою до 1 кг включно та усі без винятку польоти ДППС масою більше 1 кг виконуються у межах заборон/обмежень використання повітряного простору з дотриманням вимог щодо подання заявок на ВПП, отримання дозволів та умов ВПП, інформування органів управління Повітряних Сил ЗС України, органів ОЦВС, органів ОПР/УПР.

5. Користувачі повітряного простору зобов'язані організувати оперативний електрозв'язок з відповідними органами ОЦВС, органами ОПР, органами управління Повітряних Сил ЗС України, у відповідних випадках – з відомчими органами УПР, та органами Держприкордонслужби – в частині, що стосується виконання вимог цих Авіаційних правил щодо планування та координації ВПП, інформування про провадження діяльності тощо.

6. Інструкції з виконання польотів на аеродромах, вертодромах та постійних ЗПМ, пунктах запуску аеростатів, інструкції з ВПП полігонів, військових стрільбищ, кар'єрів, пунктів запуску метеорологічних радіозондів (куль-пілотів) та пунктів проведення стрільб, зокрема з метою здійснення впливу на гідрометеорологічні процеси в атмосфері, а також зміни та доповнення до них розробляються юридичними і фізичними особами, діяльність яких пов'язана з ВПП.

Розроблення, погодження, затвердження і супроводження інструкцій з виконання польотів та інструкцій з ВПП змін до них здійснюється згідно з відповідними Авіаційними правилами України, що стосуються обслуговування/управління аеронавігаційною інформацією та забезпечення аеронавігаційною інформацією державної авіації України.

Чотирилітерні покажчики місцезнаходження постійних ЗПМ та аеродромів¹ України присвоюються та використовуються згідно з додатком 10.

III. Організація використання повітряного простору

1. Повітряний простір України та повітряний простір над відкритим морем, де відповідальність за ОПР міжнародними договорами України покладено на Україну, є складовою частиною повітряного простору ЕСАС.

2. Структура повітряного простору розробляється з метою забезпечення різних видів діяльності з ВПП, потоків повітряного руху та видів ОПР.

Структура повітряного простору публікується в документах аеронавігаційної інформації України.

3. Повітряний простір поділяється на верхній та нижній повітряний простір:

верхній повітряний простір – ешелон польоту 275 (8400 м) і вище,
нижній – нижче від ешелону польоту 275 (8400 м).

4. Структура повітряного простору включає такі елементи:

район польотної інформації (FIR);

верхній район польотної інформації (UIR);

диспетчерські райони (СТА);

верхній диспетчерський район (UTA);

термінальні диспетчерські райони (ТМА);

диспетчерські зони (СТР);

зони аеродромного руху (АТЗ);

аеродромні зони польотної інформації (AFIZ);

зони польотної інформації (FIZ);

¹ Під назвою аеродром тут і надалі за текстом слід розуміти вертодром, якщо не вказано інше.

зони та райони УПР відомчих органів УПР (АТСЗ, АТСА);
маршрути ОПР;
спеціально виділені маршрути ОПР для перетинання державного кордону;
спеціально встановлені зони та маршрути;
заборонені зони;
зони обмеження польотів;
небезпечні зони;
повітряний простір вільних маршрутів (FRA);
зона з особливим режимом ВПП;
тимчасово зарезервовані райони (TRA);
тимчасово відокремлені райони (TSA);
район, що перетинає державний кордон (CBA);
умовні маршрути ОПР (CDR).

5. У повітряному просторі організуються FIR. Межі FIR визначаються структурою мережі маршрутів ОПР, що підлягають обслуговуванню у цих районах, FRA та експлуатаційними потребами.

Межі FIR над відкритим морем встановлюються на підставі регіональних аеронавігаційних угод між відповідними країнами – членами ІСАО.

6. Під час організації UIR нижня його межа є верхньою межею FIR та має суміщатися з крейсерським рівнем польоту за ПВП.

Бічні межі UIR повинні суміщатися з відповідними зовнішніми межами FIR, що розташовано нижче.

7. Частини повітряного простору, у яких забезпечується диспетчерське обслуговування, визначаються як диспетчерські райони (СТА, УТА, ТМА) та/або диспетчерські зони.

Диспетчерські райони та диспетчерські зони, як правило, визначаються у межах FIR, UIR та є їх складовою частиною.

Нижня межа диспетчерського району встановлюється на висоті не менше ніж 200 м над земною чи водною поверхнею.

Верхня межа диспетчерського району встановлюється у разі, якщо:
диспетчерське обслуговування не забезпечується вище від цієї межі;
диспетчерський район розташовується нижче від іншого диспетчерського району, при цьому його верхня межа має суміщатися з нижньою межею диспетчерського району, розташованого вище.

8. CTR встановлюються для забезпечення диспетчерського обслуговування ПС, що прибувають на контрольовані аеродроми або вилітають з них.

Бічні межі CTR встановлюються на відстані не менше ніж 10 км від центру відповідного аеродрому (КТА) в напрямках, звідки виконуються заходження на посадку за приладами.

CTR встановлюється від рівня земної поверхні вгору до нижньої межі диспетчерського району або вище від нижньої межі диспетчерського району. Якщо CTR розташована поза межами бічних меж диспетчерського району, встановлюється верхня межа CTR.

Єдина CTR може встановлюватися для двох і більше близько розташованих аеродромів.

9. FIZ встановлюється поза межами контрольованого повітряного простору ОПП для забезпечення польотно-інформаційного обслуговування та аварійного обслуговування.

Межі FIZ визначаються з урахуванням заборонених зон, зон обмеження польотів, TSA/TRA, ATCA, ATCZ та згідно з експлуатаційними потребами. Бічні межі FIZ визначаються, як правило, у межах FIR.

10. Секторизація диспетчерських районів, диспетчерських зон та зон польотної інформації визначається експлуатаційними/операційними вимогами щодо забезпечення повітряного руху відповідними видами обслуговування.

Форма та розмір секторів ОНР визначаються з урахуванням потоків загального повітряного руху, мережі маршрутів ОНР, їх конфігурації, потрібного виду ОНР, установлених обмежень ВПП.

11. Для забезпечення польотно-інформаційного та аварійного обслуговування ПС, які прибувають або відлітають з аеродромів AFIS, установлюються AFIZ.

12. Для забезпечення безпеки ПС, які прибувають або відлітають з неконтрольованих аеродромів, на яких не надається польотно-інформаційне обслуговування на аеродромі, можуть установлюватися зони аеродромного руху ATZ.

13. Для аеродромів державної авіації, де не забезпечується диспетчерське обслуговування, установлюються ATCZ, ATCA, повітряний простір яких не класифікується за стандартами ICAO.

14. Бічні та вертикальні межі AFIZ, ATZ, ATCZ та ATCA установлюються з урахуванням експлуатаційних потреб та місцевих умов (установлених схем аеродромного руху, видів польотів або діяльності з ВПП на аеродромі тощо).

15. Маршрути ОНР установлюються за методами, що викладені в:

додатку 11 до Чиказької конвенції - Air Traffic Services;

Doc 9426-AN/24 – Air Traffic Services Planning Manual;

Doc 8168-OPS/611 – Aircraft Operations;

Doc 9613-AN/937 – Performance-based Navigation (PBN) Manual.

Маршрути ОПР та навігаційні специфікації, за винятком стандартних маршрутів вильоту та прибуття, позначаються індексами згідно з додатком 11 до Чиказької конвенції (доповнення 1).

Стандартні маршрути вильоту та прибуття позначаються згідно з додатком 11 до Чиказької конвенції (доповнення 3).

Основні точки встановлюються для визначення маршруту ОПР та/або залежно від необхідності доповіді відповідному органу ОПР екіпажем ПС про проліт цих точок.

Для маршрутів ОПР встановлюються навігаційна специфікація RNAV/RNP за наявною навігаційною інфраструктурою (GNSS, DME-DME або VOR/DME) або ширина маршруту ОПР. Навігаційна специфікація або ширина маршруту ОПР та навігаційна інфраструктура визначаються Державіаслужбою.

Для кожного стандартного маршруту вильоту та прибуття встановлюється мінімальна абсолютна висота польоту, яка забезпечує мінімальний запас висоти над контрольною перешкодою.

16. Спеціально виділені маршрути ОПР для перетинання державного кордону встановлюються з метою забезпечення контролю перетинання державного кордону відповідними повноважними органами.

17. Спеціально встановлені зони та маршрути встановлюються для польотів ПС з метою забезпечення специфічних операційних потреб (перевірки сил та засобів ППО, проведення навчань державної авіації та повітряних парадів, польотів з пошуку та рятування, проведення авіаційних робіт, навчальних та тренувальних польотів, польотів безпілотних ПС тощо).

Спеціально встановлені маршрути та зони підлягають процедурі щоденного розподілу повітряного простору на тимчасовій основі.

18. FRA встановлюється в межах FIR, UIR. Під час впровадження FRA враховується пропускна спроможність секторів ОПР та застосовуються

операційні процедури згідно з Концепцією ЄВРОКОНТРОЛЮ щодо повітряного простору вільних маршрутів та ERNIP.

FRA встановлюються відповідно до характеристик загального повітряного руху, потреби щодо його обслуговування та з огляду на економічну доцільність.

Межі FRA, період часу доступності FRA, основні точки та їх призначення, обмеження стосовно FRA, особливості планування польотів, у тому числі щодо застосування DCT, публікуються в AIP України.

19. Зона з особливим режимом ВПП встановлюється з метою ідентифікації повітряних об'єктів та забезпечення контролю відповідними повноважними державними органами за:

перетинанням ПС державного кордону України;

дотриманням особливого порядку ВПП у повітряному просторі, у тому числі навколо заборонених зон.

Межі зони з особливим режимом ВПП навколо заборонених зон визначається Генеральним штабом ЗС України.

20. Заборонені зони встановлюються в повітряному просторі України над об'єктами (районами), де польоти ПС підлягають забороні.

21. Зони обмеження польотів встановлюються в повітряному просторі України над об'єктами (районами), де польоти ПС необхідно обмежити за часом або умовами їх виконання.

Зони обмеження польотів можуть встановлюватися:

над полігонами (військовими стрільбищами) для проведення стрільб, пусків ракет, бомбометань, застосування вибухових пристроїв військового призначення, знешкодження боєприпасів шляхом їх підриву, десантувань (стрибків із парашутом, скидання вантажів);

у районах проведення стрільб із метою здійснення впливу на гідрометеорологічні процеси в атмосфері;

для забезпечення вибухових робіт;

для забезпечення інших видів діяльності, що можуть створити загрозу безпеці польотів ПС.

Також зони обмеження польотів можуть установлюватися над іншими небезпечними об'єктами та навколо районів проведення заходів державного рівня з метою захисту від можливого впливу внаслідок польотів ПС над ними. Для встановлення таких зон надаються обґрунтування та висновки відповідних державних органів.

Для кожної зони обмеження польотів установлюється період дії. Поза межами періоду дії зони обмеження польотів польоти ПС у такій зоні виконуються без обмежень.

Зони обмеження польотів, залежно від операційних вимог і можливостей планування, підлягають або не підлягають процедурам щоденного розподілу повітряного простору на тимчасовій основі.

22. Небезпечні зони встановлюються в повітряному просторі України та над відкритим морем, де відповідальність за ОПР міжнародними договорами України покладено на Україну, у разі провадження діяльності, що є небезпечною для польотів ПС.

Небезпечні зони можуть установлюватися з метою проведення стрільб, пусків ракет, бомбометань, вибухових робіт, виконання навчальних, тренувальних, випробувальних польотів, а також для виконання іншої діяльності, що може спричинити загрозу безпеці польотів ПС.

Небезпечні зони, в залежності від операційних вимог та можливостей планування, підлягають або не підлягають процедурам щоденного розподілу повітряного простору на тимчасовій основі.

Командир повітряного судна має право приймати рішення про вхід до повітряного простору активованої небезпечної зони, при цьому він особисто несе відповідальність за забезпечення необхідного рівня безпеки польоту.

23. Тимчасово зарезервований повітряний простір (спеціально встановлені зони та маршрути) у повітряному просторі України як TSA або як TRA.

TSA/TRA встановлюються для забезпечення діяльності з ВПП, пов'язаної з польотами ПС.

TSA/TRA підлягають процедурі щоденного розподілу повітряного простору на тимчасовій основі.

24. СВА встановлюється над державним кордоном як TRA, TSA або зона обмеження польотів на підставі відповідних угод України з сусідніми державами.

СВА підлягають процедурі щоденного розподілу повітряного простору на тимчасовій основі.

25. TRA/TSA, небезпечні зони та зони обмеження польотів повинні містити мінімальний об'єм повітряного простору, достатній для забезпечення відповідного виду діяльності у зазначених зонах, та гарантувати безпеку польотів ПС поза їх межами.

Межі TRA/TSA, небезпечних зон та зон обмеження польотів визначаються з урахуванням обов'язкового безпечного інтервалу, який устанавлюється всередині зони, виходячи з характеру діяльності щодо ВПП в самій зоні, та виключає можливість впливу на іншу діяльність у повітряному просторі поза межами зони. При цьому мінімально безпечний інтервал у вертикальній площині:

а) між максимальною висотою діяльності у зоні та верхньою межею самої зони повинен бути не менше ніж:

600 м – для зон, у яких провадиться вибухонебезпечна діяльність (вибухові роботи, застосування вибухових пристроїв військового призначення, знешкодження боєприпасів шляхом їх підриву, пуски ракет, стрільби вище дійсної висоти 150 м);

300 м – для зон, у яких здійснюються польоти ПС з приладними швидкостями більш ніж 300 км/год або проводяться стрільби до дійсної висоти 150 м.

б) між мінімальною висотою діяльності у зоні та нижньою межею самої зони (якщо вона встановлена не від земної поверхні), у якій здійснюються польоти ПС з приладними швидкостями більш ніж 300 км/год, повинен бути не менше ніж 300 м.

26. Для TSA/TRA, а також небезпечних зон та зон обмеження польотів, які підлягають процедурі щоденного розподілу повітряного простору на тимчасовій основі, визначається опублікований період, який публікується в AIP та охоплює максимально можливий час активації зони.

У разі встановлення цих зон або діяльності в них за NOTAM опублікований період зазначається у відповідному NOTAM.

27. Умовні маршрути ОПР (CDR) доповнюють мережу постійних маршрутів ОПР та устанавлюються з метою можливості планування й використання маршрутів ОПР або їх ділянок, які не завжди доступні.

Установлення, категоризація, публікація, планування та використання CDR здійснюється згідно з документами ЄВРОКОНТРОЛЮ (ERNIP).

Щоденна оновлена інформація про доступність (недоступність) CDR визначається Украероцентром та публікується у AUP/UUP (що мають статус NOTAM) та у EAUP/EUUP. У цьому випадку повідомлення NOTAM стосовно оновлення інформації про доступність (недоступність) CDR можуть не видаватися.

28. На період проведення загальнодержавних свят, а також у інших випадках, коли не планується провадження діяльності з ВПП згідно з опублікованим періодом у зонах обмеження польотів, небезпечних зонах, TSA, TRA протягом більше ніж 5 днів, за рішенням Украероцентру категорія CDR, на які впливають зазначені зони, змінюється на згаданий період, шляхом видання NOTAM.

29. З метою забезпечення безпеки ВПП у разі одночасного провадження діяльності в заборонених зонах, небезпечних зонах, зонах обмеження польотів, TRA/TSA та поза їх межами навколо них встановлюється буфер таких розмірів:

1) у горизонтальній площині:

9,3 км (5 морських миль) – у випадках, коли в зазначених зонах (районах) проводяться пуски ракет, стрільби з метою здійснення впливу на гідрометеорологічні процеси та/або виконуються польоти ПС з приладними швидкостями більше ніж 300 км/год;

5 км (2,7 морської милі) – у випадках, коли в зазначених зонах (районах) проводяться усі види стрільб, застосовуються вибухові пристрої військового призначення, знешкодження боєприпасів шляхом їх підриву, та/або виконуються польоти ПС з приладними швидкостями 300 км/год або менше;

2 км (1,1 морської милі) – у випадках, коли в зазначених зонах (районах) виконуються вибухові роботи;

2) у вертикальній площині – 300 м вище від верхньої межі зазначених зон (району) та/або нижче від нижньої межі зони (району), якщо нижня межа встановлюється не від земної поверхні

Розміри буферу публікуються в AIP України.

Навколо заборонених зон, у яких не передбачено діяльність із використання повітряного простору, буфер не встановлюється.

30. У випадку одночасного провадження діяльності з ВПП у декількох небезпечних зонах, зонах обмеження польотів, TRA/TSA, які розташовані одна від одної на відстанях менше ніж передбачені для буферу у горизонтальній площині, або примикають одна до одної, встановлюється єдиний буфер навколо зовнішніх меж цих зон (районів), розмір якого визначається залежно від характеру діяльності в цих зонах. Одночасна діяльність з ВПП в таких зонах визначається окремими письмовими угодами, інструкціями тощо.

У межах буферу польоти ПС за ППП не дозволяються, за винятком випадків:

виконання польотів по межах буферу без входження до нього;

перетинання буферу ПС, що виконують польоти у заборонених, небезпечних зонах, зонах обмеження польотів та TRA/TSA під час входу/виходу;

отримання дозволу відповідного органу ОПП/УПП.

31. FBZ встановлюється навколо зон обмеження польотів, небезпечних зон, заборонених зон та тимчасово зарезервованого повітряного простору. Межі FBZ визначаються Державіаслужбою з урахуванням навігаційної специфікації RNAV/RNP, наявності диспетчерського ОПП з використанням засобів спостереження дотримання, але не менше розміру буферу.

FBZ активуються активацією зони/району, для яких вона встановлена.

FBZ публікуються в AIP України.

32. Структура повітряного простору та зміни до неї розробляються на підставі експлуатаційних/операційних вимог та/або пропозицій заінтересованих державних органів, підприємств, установ, організацій, користувачів повітряного простору.

33. Проектування елементів структури повітряного простору здійснюється на засадах цивільно-військової координації під час аналізу, розроблення пропозицій, планування та впровадження елементів структури повітряного простору.

34. Підставою для підготовки змін до структури повітряного простору є:

- потреби національної безпеки і оборони;
- планування, зміни та скасування провадження користувачем повітряного простору діяльності з ВПП;
- зміна елементів структури повітряного простору;
- зміна потоків повітряного руху, пропускної спроможності повітряного простору, інтенсивності повітряного руху, ешелонів (висот) польоту ПС;
- оснащення новими технічними засобами зв'язку, навігації, спостереження та засобами ОПР/УПР або виведення їх з експлуатації;
- уведення в експлуатацію (виведення з експлуатації) об'єктів, які впливають на ВПП;
- утворення нових або ліквідація наявних органів ОПР;
- економічна доцільність;
- рекомендації комісій з розслідування авіаційних подій, інцидентів і порушень порядку ВПП;
- забезпечення безпеки населення та важливих державних об'єктів;
- результати аналізу ефективності ВПП;
- зміни нормативної бази, що стосується організації ВПП.

35. Проект змін структури повітряного простору погоджується у наступному порядку:

1) у разі встановлення або зміни меж елементів структури повітряного простору з:

державними органами, підприємствами, установами та організаціями, інтересів яких стосуються ці пропозиції;

відомчими органами УПР, якщо внаслідок цих змін здійснюватиметься потенційний вплив на повітряний простір, у якому управління повітряним рухом або інша діяльність забезпечується цими відомчими органами;

Украерорухом;

Генеральним штабом ЗС України.

2) у разі встановлення або зміни спеціально виділених маршрутів ОПР для перетинання державного кордону України, інших елементів структури повітряного простору для виконання польотів ПС у межах зони з особливим режимом ВПП, крім її частини, що межує із забороненою зоною, – додатково з Адміністрацією Держприкордонслужби.

36. Пропозиції щодо структури повітряного простору, надані на погодження та затвердження з порушенням вимог цих Авіаційних правил, повертаються без розгляду із зазначенням переліку порушень.

37. Не потребують погодження пропозиції щодо: скасування CTR, TMA, AFIZ, ATZ, ATCZ, ATCA, TSA/TRA, небезпечних зон, зон обмежень польотів, маршрутів ОПР або їх ділянок, зменшення вертикальних та горизонтальних меж, періоду роботи зазначених елементів структури повітряного простору; зміни, розроблені Державіаслужбою або за її дорученням, що не впливають на будь-яку діяльність з ВПП.

38. Затвержені зміни структури повітряного простору вносяться до документів аеронавігаційної інформації та до інструкцій з виконання польотів (ВПП) на дату введення цих змін у дію.

При цьому не потребує погодження внесення до інструкцій з виконання польотів (ВПП) затверджених Державіаслужбою змін структури повітряного простору.

39. Інформація про структуру повітряного простору, дані про аеродроми (постійні ЗПМ/вертодроми) публікуються в AIP України за Всесвітньою геодезичною системою – 1984 (WGS-84) і наноситься на аеронавігаційні карти. Аеронавігаційна інформація повинна бути доступною для всіх користувачів повітряного простору.

40. Державіаслужба спільно з Украерорухом забезпечує щорічний аналіз ефективності ВПП з урахуванням розроблених ЄВРОКОНТРОЛЕМ показників ефективності ВПП. На підставі цього аналізу, з метою вдосконалення та забезпечення перерозподілу повітряного простору в інтересах всіх категорій користувачів, Державіаслужба за погодженням із Генеральним штабом ЗС України вносить зміни щодо вертикальних та горизонтальних меж, годин (графіка) роботи відповідних елементів структури повітряного простору.

У разі якщо будь-яка зона обмеження польотів, небезпечна зона або спеціально встановлена зона (TSA/TRA) протягом календарного року не використовувалася, Державіаслужба за погодженням з Генеральним штабом ЗС України вирішує питання щодо планування роботи цієї зони (району) за NOTAM, а в разі, якщо будь-який елемент структури повітряного простору не використовувався протягом двох років, Державіаслужба, за погодженням із Генеральним штабом ЗС України, приймає рішення щодо скасування цього елемента структури повітряного простору.

IV. Класифікація повітряного простору

1. Повітряний простір України та повітряний простір над відкритим морем, де відповідальність за ОПР міжнародними договорами України покладено на Україну, класифікується як C, D та G за стандартами ІСАО.

2. Класифікація повітряного простору ОПР визначається на підставі таких критеріїв:

тип повітряного руху;

щільність повітряного руху;

вид місцевості;

кліматичні умови;

потреба щодо виду ОПР;

економічна ефективність;

установлений рівень безпеки польотів під час організації повітряного руху.

3. Повітряний простір АТСЗ, АТСА та ТСА/ТРА не класифікується за стандартами ІСАО.

Повітряний простір заборонених зон, небезпечних зон та зон обмеження польотів у разі виконання в їх межах польотів ПС як GAT класифікується відповідно до класифікації навколишнього повітряного простору ОПР або за іншою класифікацією рішенням Державіаслужби. В інших випадках такий повітряний простір є некласифікованим.

V. Планування та координація використання повітряного простору

1. Планування діяльності з ВПП здійснюється користувачами повітряного простору: на стратегічному рівні – більш ніж за 10 діб до початку діяльності, на передтактичному рівні – від 10 діб до доби провадження діяльності, на тактичному рівні – протягом доби провадження діяльності з ВПП.

2. Планування діяльності з ВПП здійснюється користувачами з урахуванням чинної структури повітряного простору, що опублікована в АІР України. Повітряний простір використовується тільки протягом періоду часу, необхідного для провадження діяльності, за принципами гнучкого ВПП.

В окремих випадках може бути заплановано нерегулярну (одноразову) діяльність з використання визначеного об'єму повітряного простору, що не опублікований в АІР України, у порядку, відповідно до цих Авіаційних правил.

3. Користувач повітряного простору несе відповідальність за точність, своєчасність та об'єктивність інформації про планування та провадження діяльності з ВПП. Інформацію про всі зміни часу початку, закінчення, перенесення або скасування діяльності з ВПП користувач повинен надавати Украероцентру або відповідному центру ОрПР з метою оперативного перерозподілу повітряного простору в інтересах інших користувачів повітряного простору.

4. Украероцентр, центри ОрПР, отримавши заявки на ВПП, у межах повноважень проводять аналіз, координацію та планування ВПП. Украероцентр, за результатами координації, включає опрацьовані заявки до Плану ВПП, що є підставою для надання дозволу або заборони на ВПП, про що інформує подавця заявки на ВПП за його запитом.

Украероцентр формує та оновлює План ВПП відповідно до прийнятих рішень про розподіл та перерозподіл повітряного простору, а також наданих дозволів та заборон на ВПП.

5. ВПП одночасно (за місцем, часом та висотою) двома або більше користувачами повітряного простору регулюють Украероцентр або центри ОрПР відповідно до їх компетенції, згідно з державними пріоритетами у ВПП України, за принципами гнучкого ВПП та за результатами координації.

Рішення Украероцентру, центрів ОрПР щодо ВПП у межах їх компетенції є обов'язковими до виконання всіма органами ОПР, відомчими органами УПР, користувачами повітряного простору.

6. У випадку планування використання одночасно одного і того ж повітряного простору різними користувачами, які мають рівний державний пріоритет, рішення щодо ВПП приймається Украероцентром на користь користувача, заявку якого було отримано раніше, або відповідно до результату проведеної координації.

7. Украероцентр надає План ВПП відповідним центрам ОрПР, органам управління Повітряних Сил ЗС України, органам ОПР аеродромів, а також користувачам повітряного простору, органам та організаціям на їх запит і в частині, що їх стосується, відповідними каналами зв'язку та/або мережами передачі даних.

8. На підставі Плану ВПП Украероцентр формує повідомлення AUP та UUP, що надаються ЄВРОКОНТРОЛЮ в установленому порядку для опублікування даних щодо ВПП у EAUP/EUUP.

9. Планування та координація ВПП на передтактичному та тактичному рівнях здійснюється Украероцентром та центрами ОрПР за допомогою автоматизованої системи менеджменту повітряного простору.

Автоматизована система менеджменту повітряного простору забезпечує можливість обміну даними з відповідними системами ЄВРОКОНТРОЛЮ, автоматизованими системами керування повітряним рухом та іншими системами, що потребують інформації щодо ВПП.

VI. Порядок подання заявок на використання повітряного простору

1. Користувачі повітряного простору, зацікавлені у виконанні польотів та/або провадженні іншої діяльності з ВПП, повинні подати заявку на ВПП.

2. Подання заявок на ВПП або їх анулювання здійснюється користувачами повітряного простору за допомогою авіаційного електрозв'язку, телефону, телефаксу, електронною поштою, з використанням Інтернет-технологій. Порядок подання заявок на ВПП публікується в АІР України.

3. Відповідальність за складання та своєчасне подання заявок на ВПП покладається на користувачів повітряного простору.

Заявки на ВПП анулюються, якщо вони оформлені з порушенням основних вимог щодо їх складання або надані пізніше від встановленого терміну, про що Укрероцентр або центр ОрПР повідомляють подавця заявки на ВПП.

До основних вимог щодо складання заявок на ВПП належать:

відповідність заявок на ВПП встановленим форматам;

відповідність параметрів запланованої діяльності інформації, опублікованої у документах аеронавігаційної інформації;

однозначність та відсутність суперечливості даних в заявці;

відсутність помилок, які можуть призвести до неоднозначного розуміння тексту заявки.

4. У разі виконання польотів цивільних ПС як GAT поза межами контрольованого повітряного простору ОПР заявки на ВПП не подаються, крім випадків, визначених Положенням про використання повітряного простору.

При виконанні польотів цивільних ПС як GAT поза межами контрольованого повітряного простору ОПР без подання заявок на ВПП користувач повітряного простору, з метою безпечного виконання польоту, зобов'язаний ознайомитися з актуальною аеронавігаційною, метеорологічною

інформацією, заборонами та обмеженнями ВПП за маршрутом польоту, які будуть активні протягом польоту.

5. Заявкою на ВПП для виконання польотів за маршрутом, крім спеціально встановлених маршрутів, визначеними інструкціями з виконання польотів, є поданий план польоту.

6. Перелік повторюваних планів польотів подається Украероцентру експлуатантами на підставі затвердженого Державіаслужбою розкладу регулярних внутрішніх та міжнародних польотів цивільних ПС не пізніше ніж за 14 діб до початку польоту, а зміни до цього переліку – за 7 діб до введення їх у дію. Украероцентр доводить перелік повторюваних планів польотів до відомих центрів ОрПП та органів управління Повітряних Сил ЗС України.

Виконання нерегулярних міжнародних польотів цивільними повітряними суднами, що прямують транзитом через повітряний простір України, здійснюється на підставі плану польоту, за винятком випадків, що вимагають спеціального дозволу на виконання польотів згідно з правилами надання дозволів на виконання польотів ПС у повітряному просторі України.

7. Плани польотів ПС GAT за ППП, подаються у порядку, визначеному Doc. 7030 – (Regional Supplementary Procedures ICAO) та Авіаційними правилами України «Правила організації потоків повітряного руху», затвердженими наказом Державіаслужби від 20 липня 2016 року № 567.

Плани польотів ПС GAT за ПВП подаються до Украероцентру, відповідних органів ОПР, відомчих органів УПР, центрів ОрПП за маршрутом польоту, не раніше ніж за 5 діб та не пізніше ніж за 1 годину до розрахункового часу прибирання колодок.

Інформацію щодо поданих планів польоту Украероцентр та/або органи ОПР/УПР надають до органів управління Повітряних Сил ЗС України .

8. У разі подання плану польоту з повітря такий план подається до відповідного органу ОПП, відомчого органу УПП у такий час, щоб гарантувати його отримання зазначеними органами ОПП/УПП не пізніше ніж за 10 хвилин до польоту запланованої точки входження до:

відповідного диспетчерського району, СТР;

АТCZ та АТСА;

точки перетину маршруту ОПП.

Перетин меж СТР, ТМА, СТА та меж АТCZ, АТСА здійснюється за диспетчерським дозволом органу ОПП або з дозволу відомчого органу УПП на підставі плану польоту поданого з повітря.

Орган ОПП, відомчий орган УПП, який прийняв план польоту з повітря, доводять його до відома відповідних органів ОПП/УПП за маршрутом польоту ПС, а також до відома Украероцентру та органів управління Повітряних Сил ЗС України.

9. Плани польотів ПС ОАТ за спеціально встановленими маршрутами, які не визначені інструкціями з виконання польотів, з метою виконання перельотів, польотів для виконання авіаційних робіт, обльотів радіотехнічних засобів тощо подаються до відповідних органів ОПП, відомчих органів УПП, центрів ОрПП за маршрутом польоту, Украероцентру, а також до органів управління Повітряних Сил ЗС України (через органи ОПП або Украероцентр) до 12.00 UTC напередодні виконання польотів.

10. Складання, внесення змін та закриття плану польоту здійснюється згідно з додатком 2 до Конвенції про міжнародну цивільну авіацію, Doc ICAO 4444, ATM/501 – Procedures for Air Navigation Services. Air Traffic Management, Doc. ICAO 7030 – Regional Supplementary Procedures ICAO а також цими Авіаційними правилами.

11. Заявки на ВПП подаються користувачами до Украероцентру до 12.00 UTC напередодні провадження діяльності з метою:

1) виконання навчальних, тренувальних, випробувальних, інших польотів ПС на аеродромах (постійних ЗПМ/вертодромах) у спеціально встановлених зонах та за спеціально встановленими маршрутами (резервування повітряного простору), зонах обмеження польотів та небезпечних зонах, визначеними інструкціями з виконання польотів (ВПП);

2) виконання польотів ПС, у тому числі безпілотних ПС, у спеціально встановлених зонах (резервування повітряного простору) з метою здійснення авіаційних робіт, обльоту радіотехнічних засобів тощо;

3) проведення стрільб, пусків ракет, вибухових робіт, застосування вибухових пристроїв військового призначення, знешкодження боєприпасів шляхом їх підриву, у встановлених зонах обмеження польотів та небезпечних зонах;

4) разового проведення запусків (підйомів) метеорологічних радіозондів, куль-пілотів, аеростатів з визначених постійних пунктів запуску поза розкладом та з тимчасових пунктів запуску.

12. Заявки на використання CDR-2 з урахуванням завантаженості секторів ОПР, у яких прогнозується перевищення пропускної спроможності, подаються відповідними центрами ОрПР до Украероцентру до 12.00 UTC напередодні провадження діяльності.

13. Заявкою на ВПП для проведення стрільб і пусків ракет з метою здійснення активного впливу на гідрометеорологічні процеси в атмосфері є сезонний план проведення стрільб і пусків ракет з метою здійснення активного

впливу на гідрометеорологічні процеси, який подається до відповідного центру ОрПР та Украероцентру не пізніше ніж за 10 діб до можливого початку діяльності. Зміни до сезонного плану подаються до Украероцентру та відповідного центру ОрПР не пізніше ніж за 2 доби до введення їх у дію.

14. Заявкою на ВПП для проведення запусків (підйомів) метеорологічних радіозондів, куль-пілотів, аеростатів з визначених постійних пунктів запуску є поданий користувачем повітряного простору Украероцентру до 15 березня та до 15 жовтня поточного року розклад (графік, витяг з річного плану). Зміни до розкладу подаються не пізніше ніж за 10 робочих днів до введення їх у дію.

15. Загальні вимоги до оформлення, форми, зміст полів, особливості групування даних, приклади заявок на ВПП та повідомлень щодо поданих планів польотів наведено в додатках 1 – 6.

16. Заявки на ВПП з метою виконання навчальних, тренувальних, випробувальних польотів ПС на аеродромах (постійних ЗПМ/вертодромах,) у спеціально встановлених зонах та за спеціально встановленими маршрутами, опублікованими в АІР України та/або визначеними інструкціями з виконання польотів (використання повітряного простору), можуть подаватися за потребою користувача до Украероцентру в день провадження польотів, але не пізніше ніж за 3 години до запланованого початку польотів.

Украероцентр надає дозвіл на провадження такої діяльності після попереднього узгодження з відповідним центром ОрПР у разі відсутності конфліктів з іншою діяльністю, яку було раніше включено до Плану ВПП.

Умови ВПП для провадження цієї діяльності визначаються таким чином, щоб мінімізувати вплив цієї діяльності на заплановані польоти ПС за асоційованими CDR/DCT, доступність яких для планування польотів експлуатантами ПС раніше була визначена Украероцентром, або за

узгодженими маршрутами відповідно до встановлених пріоритетів у ВПП та з урахуванням наявного рівня оперативної взаємодії.

17. Заявки на ВПП з метою виконання польотів ПС, пов'язаних із виконанням спеціальних завдань в інтересах державної безпеки і оборони, подаються не пізніше ніж за 1 годину до розрахункового часу прибирання колодок або негайно після прийняття рішення про виконання зазначеного польоту.

18. Якщо користувач не планує провадження діяльності з ВПП згідно з опублікованим періодом у зонах обмеження польотів, небезпечних зонах, TSA, TRA протягом більше ніж 5 днів, користувач повітряного простору повинен заздалегідь, але не пізніше ніж за 7 днів подати Украероцентру зміни до графіка (розкладу).

Украероцентр на підставі зазначених змін подає запит на видання NOTAM стосовно змін опублікованого періоду роботи зон/районів та періоду доступності (категорії) асоційованих CDR, на які впливає ця зона.

VII. Координація діяльності, пов'язаної з використанням повітряного простору та цивільно-військова координація

1. Координації підлягає діяльність з ВПП та інша діяльність, яка може вплинути на безпеку польотів ПС. Координація діяльності, пов'язаної з використанням повітряного простору, та цивільно-військова координація здійснюються на міжнародному, міжвідомчому, оперативному рівнях.

2. Координацію діяльності з ВПП та цивільно-військову координацію на міжнародному рівні здійснюють у процесі реалізації державної політики у сфері ВПП та ОрПР Державіаслужба, Генеральний штаб ЗС України та Украерорух, а з оперативних питань – Украероцентр та центри ОрПР.

3. Координація діяльності з ВПП та цивільно-військова координація на міжвідомчому рівні здійснюються в рамках роботи координаційної комісії з питань організації ВПП, а також міжвідомчих робочих груп.

4. Координацію діяльності з ВПП та цивільно-військову координацію на оперативному рівні здійснюють Украероцентр, центри ОрПР з відповідними органами управління видів ЗС України, правоохоронних органів, інших військових формувань, утворених відповідно до чинного законодавства, органами ОПР, відомчими органами УПР та користувачами повітряного простору для вирішення оперативних питань під час планування та провадження діяльності з ВПП. Метою зазначеної координації є забезпечення безпеки та ефективності повітряного руху в разі одночасного виконання польотів цивільних та державних ПС, провадження іншої діяльності з ВПП та контролю за дотриманням порядку ВПП та дотриманням положень цих Авіаційних правил.

Цивільно-військова координація на оперативному рівні здійснюється на підставі інструкцій щодо взаємодії та повинна забезпечувати своєчасний оперативний обмін достовірною інформацією та координацію дій щодо ВПП.

5. Цивільно-військова координація в рамках ОЦВС здійснюється Украероцентром та центрами ОрПР для вирішення оперативних питань щодо порядку ВПП та ОрПР.

6. Цивільно-військова координація під час ОПР та УПР на аеродромах спільного використання здійснюється в рамках об'єднаної групи керівництва польотами між посадовими особами органу ОПР та відомчого органу УПР з метою забезпечення безпеки та ефективності повітряного руху в разі одночасного виконання польотів цивільних та державних ПС на аеродромі спільного використання. Порядок та правила цивільно-військової координації

під час ОНР та УНР на аеродромах спільного використання визначаються правилами спільного використання аеродромів України.

7. Цивільно-військова координація між органами ОНР та відомчими органами УНР близько розташованих аеродромів цивільної та державної авіації, виконання польотів на яких взаємно впливає на такі аеродроми, здійснюється під час планування та виконання одночасних польотів цивільних і державних ПС на таких аеродромах з метою забезпечення безпеки та ефективності повітряного руху.

8. Процедури цивільно-військової координації між органами ОНР та відомчими органами УНР встановлюються на підставі інструкцій щодо взаємодії. Ці інструкції повинні передбачати процедури координації дій між посадовими особами органу ОНР та відомчого органу УНР під час планування та виконання одночасних польотів у межах одного об'єму повітряного простору та передбачати безпосередній обмін інформацією з метою вирішення специфічних (конфліктних) ситуацій стосовно повітряного руху. Така інформація повинна включати відомості щодо обміну поточними польотними даними, у тому числі щодо місцезнаходження, висоти польоту ПС та намірів щодо подальшого польоту.

9. Координація та взаємодія органів ОНР, відомчих органів УНР з користувачами повітряного простору під час провадження діяльності з ВПП на аеродромах (постійних ЗПМ/вертодромах) та в установлених зонах, які розташовані в межах СТР, ТМА, АFІZ, АТСZ, АТСА, здійснюються на підставі інструкцій щодо взаємодії.

Інструкції щодо взаємодії розробляються користувачами повітряного простору (підприємствами, організаціями, установами) спільно з відповідним органом ОНР (відомчим органом УНР), центром ОрПР та затверджуються

керівниками підприємств (установ, організацій), командирами військових частин.

Інструкції щодо взаємодії між органом ОПР (відомчим органом УПР) аеродрому та відповідальною посадовою особою аеродрому (постійного ЗПМ/вертодрому) під час виконання одночасних польотів у межах ТМА/CTR/AFIZ (ATCZ/ATCA) відповідного аеродрому розробляється на підставі типової інструкції згідно з додатком 7.

Інструкції щодо взаємодії між органом ОПР (відомчим органом УПР) та відповідальним за виконання робіт на полігоні (військовому стрільбищі)/у районі вибухових робіт у межах ТМА/CTR/AFIZ (ATCA/ATCZ) відповідного аеродрому розробляються на підставі типової інструкції згідно з додатком 9.

10. Цивільно-військова координація у кризових ситуаціях організується Державіаслужбою та Генеральним штабом, у тому числі в рамках оперативно створених робочих груп (в т.ч. міжвідомчих) та здійснюється між Украероцентром, центрами ОрПР та органами управління видів ЗС України, правоохоронних органів, інших військових формувань, органами ОПР та відомчими органами УПР.

VIII. Надання дозволів та умов використання повітряного простору

1. Дозвіл на ВПП надає Украероцентр на підставі отриманої заявки на ВПП.

Користувач повітряного простору отримує інформацію про дозвіл на ВПП безпосередньо в Украероцентрі або через відповідний центр ОрПР за запитом.

2. Рішення про надання дозволу на ВПП або заборону на ВПП для виконання польотів ПС у контрольованому повітряному просторі ОПР, які не

обладнані робочими бортовими прийомовідповідачами режиму A/C, S ICAO, приймається Украероцентром за узгодженням із відповідними органами ОПР.

3. Дозвіл на ВПП для виконання польоту ПС Украероцентр надає за наявності відповідного дозволу на виконання польоту зазначеного ПС.

4. Дозвіл на ВПП для провадження діяльності на аеродромах (вертодромах, постійних ЗПМ) та у встановлених зонах, які розташовані в межах СТР, ТМА, AFIZ (ATCZ, ATCA) та діяльність у яких впливає на рух ПС за встановленими схемами заходження на посадку та вильоту, надають центри ОрПР з урахуванням можливості оперативної взаємодії між відповідними органами ОПР (відомчими органами УПР), які здійснюють ОПР/УПР у межах СТР, ТМА, AFIZ (ATCZ, ATCA), та посадовою особою, відповідальною за провадження діяльності з ВПП.

На запит посадової особи, відповідальної за провадження діяльності з ВПП, орган ОПР, що забезпечує ОПР у межах відповідного СТР ТМА, AFIZ або відомчий орган УПР аеродрому державної авіації, що забезпечує УПР у межах відповідного ATCZ, ATCA, безпосередньо підтверджує або змінює час початку/припинення польотів чи іншої діяльності з ВПП (у межах запланованого часу діяльності згідно з Планом ВПП), яка впливає на рух ПС за встановленими схемами заходження на посадку та вильоту, з урахуванням наявного або прогнозованого повітряного руху.

5. Украероцентр забороняє ВПП, якщо:

відсутні відповідні дозволи на виконання польоту;

заявлена діяльність з ВПП порушує вимоги нормативно-правових актів, що регулюють ВПП та/або виконання польотів ПС;

діяльність з ВПП має нижчий пріоритет, ніж діяльність іншого користувача повітряного простору, яка є конфліктною щодо нижчої за пріоритетом діяльності і конфлікт неможливо вирішити;

користувачу повітряного простору відмовлено в наданні аеронавігаційного обслуговування під час планування польоту GAT або його частини в контрольованому повітряному просторі ОПР;

виконання польоту або іншої діяльності з ВПП заборонено Державіаслужбою або Генеральним штабом ЗС України в межах їх компетенції.

Украероцентр повідомляє подавця заявки на ВПП про заборону на ВПП, у тому числі через відповідний центр ОрПР, за його запитом.

6. Користувач запитує та отримує інформацію щодо дозволу на ВПП за допомогою авіаційного електрозв'язку, телефону, з використанням Інтернет-технологій.

7. Користувач виконує запит про умови ВПП для провадження діяльності, пов'язаної з ВПП, до відповідного центру ОрПР після отримання дозволу на ВПП, але не пізніше ніж за 1 годину до запланованого початку діяльності.

У разі виконання польотів цивільними ПС як GAT запит про умови ВПП користувачем не здійснюється, крім польотів, що виконуються з використанням спеціально встановлених зон та маршрутів (резервування повітряного простору), зон обмежень польотів та небезпечних зон.

8. Заявка та дозвіл на ВПП анулюються, якщо у визначений термін до відповідного центру ОрПР або Украероцентру не надійшли запит про умови ВПП або повідомлення про перенесення початку діяльності.

9. Умови ВПП визначаються Украероцентром або центром ОрПР за наявності дозволу на ВПП та надаються користувачеві через центр ОрПР не пізніше ніж за 30 хвилин до початку діяльності.

В умовах ВПП указується:

район, зона, маршрут польоту, де дозволено провадження заявленої діяльності, або в географічних координатах, якщо такі елементи структури не опубліковані в АІР України або інструкціях з виконання польотів (ВПП);

висоти/ешелони (діапазон висот/ешелонів), які виділяються для провадження діяльності;

узгоджений час початку та закінчення діяльності;

порядок ОПР та/або УПР, крім зон та аеродромів, де УПР здійснюють відомчі органи УПР;

заходи щодо забезпечення безпеки ВПП;

інша необхідна інформація.

10. У разі прийняття рішення про термінову діяльність з ВПП (термінові вильоти ПС, проведення стрільб і пусків ракет), що зазначена в пунктах 1–5 частини другої статті 24 Повітряного кодексу України, без подання попередніх заявок у порядку, визначеному Положенням про ВПП, пункти управління ЗС України, регіональні управління Державної прикордонної служби України, Головний координаційний центр з пошуку та рятування Державної служби України з надзвичайних ситуацій, а також відділення планування і координації польотів авіаційних підрозділів Національної гвардії України негайно повідомляють про прийняте рішення Украероцентр та відповідний центр ОрПР з наданням інформації щодо термінової діяльності, яка повинна включати:

мету (термінового вильоту ПС, проведення стрільб або пусків ракет);

тип, позивний та кількість ПС, що вилітають;

аеродром вильоту та посадки;

запланований час вильоту;

маршрут та діапазон рівнів польоту;

район (и) використання повітряного простору у горизонтальних та вертикальних межах;

порядок управління.

Відсутність будь-якої зазначеної вище інформації, крім маршруту, району та діапазонів рівнів провадження діяльності з ВПП, не повинна затримувати інформування Украероцентру та відповідного центру ОрПР.

Умови ВПП визначаються Украероцентром та відповідним центром ОрПР негайно після отримання інформації щодо проведення термінової діяльності з ВПП з повідомленням органів управління Повітряних Сил ЗС України.

Украероцентр, відповідні центри ОрПР, органи ОПР та відомчі органи УПР зобов'язані вжити всіх можливих заходів щодо забезпечення безпеки повітряного руху.

Порядок забезпечення цієї діяльності зазначається у відповідних інструкціях щодо взаємодії.

11. Забезпечення безпеки повітряного руху під час провадження термінової діяльності покладається на органи, які здійснюють безпосереднє управління терміновою діяльністю.

ІХ. Організація повітряного руху

1. Узгодженість процесів управління використанням (менеджменту) повітряного простору, організації потоків повітряного руху та ОПР на стратегічному рівні забезпечується Державіаслужбою за погодженням з Міністерством оборони України, на передтактичному та тактичному рівнях – Украероцентром та центрами ОрПР.

ОПР та УПР здійснюється згідно з вимогами Повітряного кодексу України, Положення про використання повітряного простору України, цих Авіаційних правил та інших нормативно-правових актів у галузі авіації та сфері ВПП.

Одночасні польоти ПС (стандартних груп ПС), які виконують польоти як GAT та OAT у межах одного об'єму повітряного простору (крім зон, районів,

маршрутів та аеродромів, де УПР здійснюють виключно відомчі органи УПР), забезпечують центри ОрПР або об'єднана група керівництва польотами на аеродромах спільного використання (у межах районів (зон) своєї відповідальності) шляхом дотримання безпечних інтервалів ешелонування між ПС.

Органи УПР ЗС України під час УПР додатково використовують первинну та вторинну радіолокаційну інформацію щодо повітряного руху GAT та OAT, яка надається від засобів спостереження Украероруху.

Державні та цивільні ПС, що здійснюють польоти в межах контрольованого повітряного простору ОПР, повинні бути обладнані робочими бортовими прийомовідповідачами режиму A/C, S ICAO.

Управління польотами ПС на аеродромах (постійних ЗПМ/вертодромах), які розташовані в межах STR, TMA, AFIZ, ATCZ, ATCA іншого аеродрому, здійснює орган УПР аеродрому (постійних ЗПМ/вертодромів). При цьому даний орган УПР безпосередньо взаємодіє з органом ОПР зазначеного вище аеродрому, який забезпечує ОПР у межах відповідного STR, TMA, AFIZ, або – з відомчим органом УПР, під відповідальністю якого перебувають ATCZ та ATCA. Згадана взаємодія здійснюється на підставі інструкцій щодо взаємодії.

2. Управління використанням (менеджмент) повітряного простору здійснюється за принципами гнучкого ВПП, визначеними законодавством ЄС та документами ЄВРОКОНТРОЛЮ (ERNIP).

Принципи гнучкого ВПП поширюються також на повітряний простір над відкритим морем, без обмеження прав користувачів повітряного простору згідно з Конвенцією про міжнародну цивільну авіацію та Конвенцією Організації об'єднаних націй з морського права.

Державіаслужба та Міністерство оборони України відповідно до повноважень виконують такі завдання щодо управління використанням (менеджменту) повітряного простору стратегічного рівня:

забезпечення застосування принципів гнучкого ВПП на стратегічному, передтактичному і тактичному рівнях;

регулярний перегляд потреб користувачів щодо ВПП;

визначення видів діяльності, які вимагають заборони або обмеження ВПП;

аналіз та вдосконалення структури повітряного простору, мережі маршрутів ОПР з метою планування гнучких елементів структури повітряного простору;

удосконалення правил та процедур гнучкого ВПП передтактичного та тактичного рівнів управління використанням (менеджменту) повітряного простору;

розроблення правил та процедур ВПП над державним кордоном із сусідніми державами;

аналіз і перегляд правил та процедур ВПП;

визначення та встановлення показників ефективності ВПП.

Управління використанням (менеджмент) повітряного простору на передтактичному рівні передбачає заходи щодо планування, координації ВПП та щоденного розподілу повітряного простору між користувачами на тимчасовій основі відповідно до державних пріоритетів.

Управління використанням (менеджмент) повітряного простору на тактичному рівні передбачає заходи в день провадження діяльності щодо активації, деактивації та перерозподілу в реальному часі повітряного простору, запланованого для використання на передтактичному рівні.

Тактичний рівень також передбачає процедури цивільно-військової координації між відповідними органами ОПР та відомчими органами УПР щодо розв'язання можливих конфліктів під час обслуговування GAT та управління OAT.

Управління використанням (менеджмент) повітряного простору передтактичного та тактичного рівнів здійснюється органами менеджменту повітряного простору Украероцентру та центрів ОрПР, у межах їх компетенції,

відповідно до Повітряного кодексу України, Положення про використання повітряного простору України, Положення про об'єднану цивільно-військову систему організації повітряного руху України, цих Авіаційних правил, а також інших правил та процедур, установлених на стратегічному рівні менеджменту повітряного простору.

3. Організація потоків повітряного руху здійснюється з метою сприяння безпечному, упорядкованому та прискореному потоку повітряного руху і забезпечення максимального використання пропускнуєї спроможності секторів ОПП та аеродромів.

Організація потоків повітряного руху здійснюється у межах контрольованого повітряного простору ОПП України та контрольованого повітряного простору над відкритим морем, де відповідальність за ОПП міжнародними договорами України покладено на Україну.

4. Організація потоків повітряного руху поширюється на таких суб'єктів авіаційної діяльності:

експлуатантів ПС, які виконують польоти як GAT за ППП;

експлуатантів аеродромів та аеропортів;

органи ОПП;

NM;

пункти організації потоків повітряного руху.

Організація потоків повітряного руху в межах повітряного простору забезпечується NM у взаємодії з пунктами організації потоків повітряного руху центрів ОрПП.

Х. Заборона та обмеження використання повітряного простору

1. У повітряному просторі України можуть установлюватися заборони або обмеження ВПП з метою забезпечення безпеки під час провадження

відповідних видів діяльності з ВПП, що передбачає визначення частин повітряного простору, використання яких забороняється або обмежується відповідно до порядку та умов, визначених Державіаслужбою або органами ОЦВС.

2. Установлення заборон або обмежень ВПП здійснюється за параметрами місця, часу та висоти з таким розрахунком, щоби звести до мінімуму їх вплив на діяльність інших користувачів повітряного простору із забезпеченням безпеки та необхідного об'єму повітряного простору для виконання відповідної діяльності з ВПП.

3. Заборони ВПП впроваджуються шляхом установлення заборонених зон, які публікуються в документах аеронавігаційної інформації України.

Над атомними станціями, гідроелектростанціями, греблями, важливими державними об'єктами, природними заповідниками та над об'єктами або промисловими підприємствами підвищеної екологічної небезпеки заборонені зони встановлюються Державіаслужбою на підставі подання відповідних державних органів, підприємств, установ і організацій за погодженням з Генеральним штабом ЗС України та Украерорухом.

У разі виникнення загрози щодо національної безпеки, суверенітету над повітряним простором України, територіальної цілісності України або під час збройного конфлікту, проведення спеціальних операцій, пов'язаних із збереженням територіальної цілісності України та конституційного ладу, заборонені зони розробляються Украероцентром за запитом Генерального штабу ЗС України та/або Служби безпеки України, погоджуються з ними та встановлюється Державіаслужбою.

4. Обмеження ВПП впроваджуються шляхом установлення зон обмеження польотів, небезпечних зон та резервування повітряного простору.

5. Діяльність, яка потребує встановлення обмежень ВПП, як правило, повинна виконуватись у спеціально встановлених зонах та за спеціально встановленими маршрутами, опублікованими в документах аеронавігаційної інформації та/або визначеними інструкціями з виконання польотів на аеродромах, інструкціями з ВПП на полігонах (військових стрільбищах) тощо. Розміри повітряного простору, в якому планується провадження діяльності, мають бути мінімально необхідними для забезпечення діяльності з урахуванням необхідних операційних вимог та безпечних інтервалів, що виключають можливість впливу на іншу діяльність у повітряному просторі поза встановленими обмеженнями ВПП.

Обмеження ВПП встановлюються Украероцентром або центром ОрПР негайно на підставі отриманої інформації з метою забезпечення термінової діяльності з ВПП, що визначена пунктами 1-5 частини другої статті 24 Повітряного кодексу України, а також у разі виникнення стихійного лиха, катастроф, аварій, аварійних ситуацій та в інших випадках, що загрожують життю і здоров'ю людей.

6. Користувачі повітряного простору повинні планувати маршрути, райони, час та висоту провадження діяльності з ВПП, яка потребує встановлення обмеження ВПП, таким чином, щоб вплив на повітряний рух був мінімальним. Якщо можливо, слід максимально уникати закриття або обмеження використання постійних маршрутів ОПР, аеродромів, де здійснюються польоти ПС за розкладом, блокування найбільш економічних ешелонів польоту чи затримок регулярних польотів цивільних ПС.

7. Зони обмеження польотів, небезпечні зони на постійній основі встановлюються Державіаслужбою на підставі операційних вимог та за поданнями державних органів, підприємств, установ, організацій та користувачів повітряного простору, за погодженням з Украерорухом,

Генеральним штабом ЗС України та публікуються у документах аеронавігаційної інформації України.

Зони обмеження польотів, небезпечні зони для забезпечення одноразової діяльності розробляються та встановлюються Украероцентром на запит користувачів повітряного простору, в інтересах яких вони встановлюються, і публікуються шляхом видання NOTAM.

8. Резервування повітряного простору може здійснюватися для його виключного або специфічного використання користувачами повітряного простору, що подали заявку на ВПП цього повітряного простору, на тимчасовій основі. Зазначене резервування активується лише упродовж обмежених періодів часу, обумовлених початком фактичного провадження діяльності з ВПП та деактивується одразу після припинення цієї діяльності.

9. Резервування повітряного простору у межах їх компетенції здійснюють Украероцентр або центри ОрПР (на період до двох годин включно – за власним рішенням, більше двох годин – за узгодженням з Украероцентром).

10. Резервування повітряного простору може бути двох видів: фіксоване відносно заданих ділянок земної (водної) поверхні або мобільне, що зміщується разом із переміщенням відповідної діяльності.

Фіксованим резервуванням повітряного простору забезпечуються польоти ПС у межах спеціально встановлених зон, а також за спеціально встановленими маршрутами, визначеними інструкціями з виконання польотів на аеродромах (постійних ЗПМ/вертодромах тощо). Спеціально встановлені зони та маршрути для виконання польотів згідно з інструкціями з виконання польотів на аеродромах (постійних ЗПМ/вертодромах тощо) публікуються в документах аеронавігаційної інформації.

Мобільним резервуванням повітряного простору забезпечуються польоти ПС, які здійснюють перевезення вищих посадових осіб України та інші польоти

за спеціально встановленими маршрутами, які не опубліковані в документах аеронавігаційної інформації або не визначені інструкціями з виконання польотів.

Також мобільне резервування повітряного простору може застосовуватись при проведенні діяльності, що переміщується, якщо встановлення фіксованих резервувань буде не ефективним або недоцільним.

11. Використання TSA/TRA здійснюють ті користувачі, для діяльності яких було зарезервовано повітряний простір. Використання повітряного простору, де встановлені ці TSA/TRA, іншими користувачами повітряного простору обмежується відповідно до умов, визначених Украероцентром або центром ОрПП.

12. Резервуванням повітряного простору забезпечуються польоти ПС з метою:

перевезення вищих посадових осіб України, іноземних держав;

перевірки бойової готовності авіаційних частин і чергових сил з ППО ЗС України;

проведення військових навчань, повітряних парадів, демонстраційних польотів;

виконання Україною міжнародних договорів;

виконання польотів безпілотних ПС;

здійснення повітряної зйомки;

виконання практичних пусків ракет, десантування (стрибків із парашутом, скидання вантажів);

провадження термінової діяльності щодо перехоплення ПС-порушників, перехоплення або супроводження нерозпізнаних цілей, проведення пошуково-рятувальних робіт тощо;

запуску та посадки космічних об'єктів;

виконання випробувальних, навчальних, тренувальних польотів виходячи з характеру та специфіки польотів, якщо вони несумісні із загальним повітряним рухом;

польотів двох і більше стандартних груп ПС;

польоти ОАТ, якщо застосування встановлених мінімумів ешелонування GAT/OAT неможливе;

інших польотів за заявкою користувача повітряного простору або за рішенням Украероцентру.

13. Запити на встановлення обмеження ВПП з метою провадження діяльності (заходу), пов'язаної з проведенням військових навчань, повітряних парадів, демонстраційних польотів, запуском/посадкою космічних об'єктів, перевіркою бойової готовності авіаційних частин і чергових сил з ППО ЗС України поза межами опублікованих небезпечних зон, зон обмеження польотів, спеціально встановлених зон, подаються Украероцентру не пізніше ніж за 10 робочих днів до початку діяльності (заходу).

14. Обмеження ВПП з метою провадження нерегулярної діяльності, зазначеної в пункті 13 розділу X цих Авіаційних правил, затверджуються Державіаслужбою, а у випадках, коли вони встановлюються в інтересах видів ЗС України, попередньо погоджуються з Генеральним штабом ЗС України та публікуються в документах аеронавігаційної інформації.

15. Форми запитів на встановлення обмеження ВПП для провадження діяльності, зазначеної в пункті 13 розділу X цих Авіаційних правил, залежно від характеру запланованої діяльності (заходу), наведено в додатку 8.

Запит на встановлення обмеження ВПП підписують начальники (керівники) підприємств, установ, організацій, командири (начальники штабів) військових частин видів ЗС України, інших військових формувань, утворених відповідно до чинного законодавства України, які несуть особисту

відповідальність за безпеку польотів під час провадження діяльності, пов'язаної з ВПП.

За запитом Украероцентру користувач додатково надає інші дані, необхідні для оцінки впливу діяльності на ВПП, а саме: карти, графіки, схеми тощо.

16. Украероцентр проводить аналіз замовленої діяльності, визначає можливі конфлікти з іншою діяльністю з ВПП, виконує координацію ВПП та вирішує конфлікти з ВПП, спільно з відповідним центром ОрПР виконує координацію ВПП та приймає рішення щодо уведення обмеження повітряного простору з урахуванням установлених державних пріоритетів у ВПП України.

З метою забезпечення безпечного та ефективного ВПП Украероцентр має право вносити зміни стосовно часу, місця, висоти під час провадження діяльності з ВПП за погодженням із користувачем та відповідним центром ОрПР.

У разі планування польотів державних ПС поза межами району проведення діяльності (заходу), з метою забезпечення безпеки польотів одночасних польотів ПС як GAT та OAT, Украероцентр, спільно з відповідними центрами ОрПР, визначає порядок УПР державних ПС.

Про прийняте рішення Украероцентр повідомляє користувача, який подав запит щодо резервування повітряного простору.

17. Керівники діяльності (заходу), зазначеної в пункті 13 розділу X цих Авіаційних правил:

забезпечують оперативний електрозв'язок з центром ОрПР, у зоні (районі) відповідальності якого планується проведення діяльності (заходу);

розробляють спільно з Украероцентром та центром ОрПР заходи для забезпечення безпеки польотів у районі проведення діяльності (заходу).

18. У разі проведення запланованих перевірок сил та засобів ППО ЗС України керівник перевірки не пізніше ніж за три доби до заходу визначає спільно з Украероцентром маршрути польотів ПС-контрольних цілей з урахуванням можливих районів перехоплення та визначає умови ВПП для забезпечення цієї діяльності, які повинні гарантувати безпеку польотів і запобігти впливу на здійснення польотів цивільних ПС.

Умови ВПП для виконання польотів ПС-контрольних цілей запитуються у відповідного центру ОрПР без попереднього подання заявок на ВПП не пізніше ніж за 4 години до вильоту, після чого запит підтверджується наданням плану польоту контрольної цілі, але не пізніше ніж за 1 годину до вильоту.

Польоти ПС-контрольних цілей у районах навчань за спеціально встановленими маршрутами для перевірки сил і засобів ППО України забезпечуються резервуванням повітряного простору в смугах їх польоту за рішенням Украероцентру згідно з пунктом 25 розділу X цих Авіаційних правил.

З метою забезпечення безпеки польотів для ПС-перехоплювачів визначаються райони дій, у межах яких устанавлюються TSA в горизонтальній та вертикальній площинах з урахуванням зон чергування в повітрі та маневрів для виконання перехоплень контрольних цілей.

Для набору висоти, польоту до виділених районів дій, повернення та зниження для заходження на посадку резервування повітряного простору здійснюється за рішенням Украероцентру або центрів ОрПР з урахуванням фактичної та очікуваної повітряної обстановки. Безпечні інтервали ешелонування забезпечуються органами УПР ЗС України, які здійснюють безпосереднє управління ПС-перехоплювачами.

Виконання таких польотів повинно відповідати умовам, що були спільно визначені керівником перевірки та Украероцентром на етапі планування.

У разі проведення термінових (позапланових) перевірок сил та засобів ППО ЗС України, пов'язаних з забезпеченням національної безпеки і оборони держави без попереднього узгодження з Украероцентром умов ВПП,

забезпечення ВПП для зазначеної діяльності здійснюється згідно з п. 10 розділу VIII цих Авіаційних правил.

Відповідальність за дотримання безпеки при проведенні таких перевірок покладається на керівника перевірки.

Забороняється планування та виконання навчальних перехоплень цивільних ПС, не задіяних у перевірках сил та засобів ППО України.

19. За рішенням Украероцентру на запит керівника діяльності (заходу) дозволяється коригування розроблених обмежень повітряного простору за місцем (районом), часом і висотами (ешелонами), але не пізніше ніж за 1 добу до виконання цієї діяльності та за умови, що внесені зміни не впливають на безпеку та діяльність інших користувачів повітряного простору. Зазначене рішення приймається Украероцентром після попереднього узгодження з центрами ОрПР, в районі відповідальності яких планується провадження згаданої діяльності (заходу).

20. Заявки на ВПП з метою провадження діяльності, зазначеної у пункті 13 розділу X цих Авіаційних правил, подаються в порядку, визначеному в пунктах 9 та 11 розділу VI цих Авіаційних правил.

21. У разі отримання від різних користувачів двох або більше запитів на встановлення обмеження повітряного простору (заявок на ВПП), що збігаються за місцем, часом або висотою, Украероцентром приймається рішення щодо розподілу повітряного простору з урахуванням державних пріоритетів у ВПП України та принципів гнучкого ВПП.

У разі планування діяльності в спільному повітряному просторі, яку здійснюватимуть різні підрозділи видів ЗС України і яка збігається за часом, запити на встановлення обмеження повітряного простору (заявки на ВПП)

надаються відповідно до плану проведення заходів, затвердженого Генеральним штабом ЗС України.

22. Рішення щодо резервування повітряного простору для забезпечення польотів ПС, що виконують перевезення вищих посадових осіб України та іноземних держав, приймає Державіаслужба.

З метою забезпечення польоту ПС, що виконує перевезення вищих посадових осіб, Державіаслужба надає Украероцентру План на літерний рейс не пізніше ніж за 48 годин до виконання польоту.

Розміри TSA для забезпечення польотів ПС, що виконують перевезення вищих посадових осіб України та іноземних держав, визначає Украероцентр відповідно до Положення про організацію, виконання та забезпечення повітряних перевезень вищих посадових осіб.

У випадку корегування плану забезпечення польотів ПС, що виконують перевезення вищих посадових осіб, Украероцентр змінює параметри цієї TSA та негайно інформує зацікавлених користувачів, органи управління Повітряних Сил ЗС України, центри ОрПР, органи ОПР, відомчі органи УПР.

23. Резервування повітряного простору для виконання авіаційних робіт, навчальних, тренувальних, випробувальних польотів тощо у спеціально встановлених зонах та за спеціально встановленими маршрутами, встановлюється рішенням Украероцентру або відповідного центру ОрПР на підставі заявки на ВПП.

24. У разі отримання рішення та інформації щодо провадження термінової діяльності без подання попередніх заявок у порядку, визначеному пунктом 10 розділу VIII цих Авіаційних правил, Украероцентр та центри ОрПР негайно встановлюють обмеження повітряного простору, шляхом оперативного визначення необхідного об'єму повітряного простору та умов його використання.

25. У разі резервування повітряного простору для забезпечення польотів за спеціально встановленими маршрутами двох і більше стандартних груп ПС, які виконують політ одночасно, виділяється повітряний простір у таких межах:

а) у горизонтальній площині:

у нижньому повітряному просторі – завширшки 20 км (по 10 км в обидва боки від осі маршруту),

у верхньому – завширшки 40 км (по 20 км в обидва боки від осі маршруту).

б) у вертикальній площині – мінімальна кількість рівнів польоту, необхідна для виконання завдань і забезпечення безпеки побудови/розпуску бойових/польотних порядків, дозаправки у повітрі тощо;

в) за часом – у проміжку часу за 15 хвилин до підходу ПС до точки маршруту та 15 хвилин після проходу (при мобільному резервуванні повітряного простору).

Для забезпечення польотів одиночних ПС або стандартної групи ПС за спеціально встановленими маршрутами виділяється повітряний простір у двічі менших межах. Виділення повітряного простору більшого розміру користувач повітряного простору обґрунтовує в заявці на ВПП. Остаточне рішення з цього питання приймає Украероцентр.

26. Украероцентр або відповідний центр ОрПР скасовують обмеження ВПП одразу після закінчення часу їх дії або після отримання доповіді від користувача про закінчення діяльності, для якої було встановлено обмеження повітряного простору.

27. Інформація щодо обмежень ВПП доводиться в частині, що стосується, у такому порядку:

1) Украероцентром:

не пізніше ніж за 7 діб до початку її дії – до САІ з метою видання NOTAM;
не пізніше ніж за 24 години до початку її дії – до Державіаслужби, Генерального штабу ЗС України, органів управління Повітряних Сил ЗС України, відповідних центрів ОрПР, користувача, який подав заявку на встановлення обмеження.

2) Украероцентром, відповідним центром ОрПР:

якомога раніше, але за умови доведення до усіх заінтересованих фахівців (посадових осіб) органів ОПР/відомчих органів УПР, користувача повітряного простору не пізніше ніж за 20 хвилин до початку її дії – до відповідних органів ОПР, відомчих органів УПР, а також користувачів повітряного простору, діяльність з ВПП яких буде обмежено.

негайно – до Генерального штабу ЗС України, Державної служби України з надзвичайних ситуацій, Державіаслужби, відповідних центрів ОрПР, органів ОПР, відомчих органів УПР, а також користувачів повітряного простору, діяльність з ВПП яких буде обмежено, у випадках, пов'язаних з діяльністю, що визначена пунктами 1–5 частини другої статті 24 Повітряного кодексу України.

28. Інформація щодо заборон та обмежень ВПП поза межами контрольованого повітряного простору ОПР надається екіпажам ПС на їх запит під час надання умов ВПП, ОПР, передпольотного інформаційного обслуговування, а також за допомогою технічних засобів (за наявності), що забезпечують постійну (циркулярну) трансляцію на встановлених радіочастотах та мережею електрозв'язку.

Екіпаж ПС, що виконує політ поза межами контрольованого повітряного простору ОПР, повинен щопівгодини прослуховувати таку трансляцію, а у разі

відсутності радіозв'язку – отримувати цю інформацію за допомогою мереж електрозв'язку.

29. Під час виконання польоту ПС з дозволу відповідного органу ОПП (відомчого органу УПП) може перетинати межі зон обмеження польотів або TRA.

В інших випадках ПС повинно виконувати політ поза межами зон обмежень польотів та TRA з урахуванням вимог щодо буферів, встановлених навколо них.

30. У контрольованому просторі ОПП з метою забезпечення польоту ПС через TRA (зону обмеження польотів), орган ОПП заздалегідь узгоджує з відповідним відомчим органом УПП маршрут, рівень польоту, час входження та виходу ПС до/з відповідної TRA (зони обмеження польотів). У випадку погодження прольоту відомчий орган УПП підтверджує можливість польоту та передає частину повітряного простору у визначених межах на час прольоту ПС через TRA (зону обмеження польотів) під відповідальність органу ОПП. На період перетинання повітряного простору ПС вказаного району діє класифікація повітряного простору, що була чинна до введення в дію обмеження ВПП.

Політ з перетинанням повітряного простору активованої TRA (зони обмеження польотів) може бути виконаний за встановленим CDR, що проходить через цю TRA (зону обмеження польотів), або за окремим маршрутом, який може бути запропонованим органом ОПП за погодженням з відомчим органом УПП.

Відомчий орган УПП та орган ОПП несуть відповідальність за дотримання узгоджених умов прольоту ПС через активовану TRA (зону обмеження польотів). Відповідальність за ешелонування ПС, які виконують польоти в межах TRA (зони обмеження польотів) відносно ПС, які виконують перетинання повітряного простору TRA (зони обмеження польотів) (зони

обмеження польотів) за узгодженим маршрутом, покладається на відомчий орган УПР.

31. Якщо аеродром (постійний ЗПМ/вертодром), спеціально встановлена зона або зона обмеження польотів розташовані у межах CTR, TMA, AFIZ (ATCZ, ATCA), а їх діяльність впливає на рух ПС за встановленими схемами заходження на посадку та вильоту, орган ОПР або відомчий орган УПР заздалегідь дає вказівку на обмеження або заборону польотів (діяльності з ВПП) посадовій особі, відповідальній за провадження цієї діяльності.

Посадова особа, відповідальна за провадження польотів на аеродромі (постійному ЗПМ/вертодромі) та у спеціально встановленій зоні, забезпечує звільнення повітряного простору за маршрутом схеми заходження на посадку /вильоту з урахуванням безпечних інтервалів ешелонування.

Посадова особа, відповідальна за провадження діяльності в зоні обмеження польотів, призупиняє провадження діяльності з ВПП.

Після отримання інформації від посадової особи, відповідальної за провадження діяльності, щодо звільнення повітряного простору або призупинення діяльності орган AFIS інформує про це екіпаж ПС, а орган ОПР, що здійснює диспетчерське обслуговування, або відомчий орган УПР дозволяють екіпажу політ ПС за встановленою схемою заходження на посадку та/або вильоту.

32. Під час виконання польоту поза межами контрольованого повітряного простору ОПР (у межах повітряного простору FIZ) ПС, за умови отримання від відповідного центру ОрПР інформації про відсутність діяльності у зоні обмеження польотів або спеціально встановленій зоні, може перетинати межі зазначених зон.

У разі отримання інформації від центру ОрПР про наявність діяльності у TRA ПС може перетинати межі зазначеного TRA лише за умови отримання

дозволу від відповідного відомчого органу УПР. В інших випадках ПС повинно виконувати політ поза межами TRA з урахуванням вимог щодо буферу.

33. Центр ОрПР вживає усіх заходів щодо оперативного інформування екіпажу ПС про діяльність у небезпечній зоні. У разі отримання запиту (плану польоту) від екіпажу ПС на перетинання небезпечної зони центр ОрПР повинен негайно інформувати користувача повітряного простору, що провадить діяльність у зазначеній зоні, щодо запиту екіпажу ПС та отримати від нього рішення щодо припинення або продовження діяльності з ВПП. Орган ОПР передає екіпажу ПС зазначену інформацію з метою прийняття ним відповідного рішення.

XI. Порядок перетинання повітряними суднами державного кордону та використання повітряного простору з особливим режимом використання повітряного простору

1. ПС перетинають державний кордон за спеціально виділеними маршрутами ОПР, затвердженими Державіаслужбою за погодженням з Генеральним штабом ЗС України та Адміністрацією Держприкордонслужби, відомості про які публікуються в документах аеронавігаційної інформації.

2. Перетинання державного кордону поза спеціально виділеними маршрутами ОПР можливе:

за дозволом Генерального штабу ЗС України та погодженням з Адміністрацією Держприкордонслужби;

з метою виконання міжнародних домовленостей щодо надання допомоги іншим державам під час виникнення надзвичайних ситуацій, зумовлених великими аваріями, катастрофами і стихійним лихом, за поданням Міністерства закордонних справ України та за зверненням Державної служби України з надзвичайних ситуацій.

ПС, що здійснюють аварійно-рятувальні та аварійно-відбудовні роботи виконують польоти з дозволу Генерального штабу ЗС України та перетинають державний кордон України з дотриманням умов, визначених Украероцентром.

3. Підставою для перетинання державного кордону цивільними та державними ПС, що виконують міжнародні польоти з посадкою (вильотом) на (з) території України, є дозвіл на виконання польотів та поданий план польоту.

4. Підставою для перетинання державного кордону цивільними ПС, що прямують транзитом через повітряний простір України, є поданий план польоту.

5. У разі відсутності дозволу на виконання польотів для перетинання державного кордону цивільними або державними ПС, що виконують міжнародні польоти з посадкою (вильотом) на (з) території України або за відсутності плану польоту для транзитного польоту цивільного ПС через повітряний простір України, орган ОПР терміново інформує про це органи управління ПС ЗС України та, за їх рішенням, забороняє чи дозволяє таким ПС вхід до повітряного простору України.

6. У разі виникнення аварійної ситуації у польоті або під час виконання польоту в особливих умовах орган ОПР за зверненням екіпажу ПС запитує в органу управління ПС ЗС України дозвіл на перетин державного кордону поза спеціально виділеними маршрутами ОПР та, у разі його отримання, дозволяє цей перетин.

У разі прямування ПС за межі України орган ОПР інформує про це органи ОПР суміжної держави, в повітряний простір якого прямує зазначене ПС.

7. ПС України, які повертаються з-за кордону, можуть перетинати державний кордон незалежно від наявності дозволу на виконання польоту. У разі відсутності такого дозволу командир ПС зобов'язаний здійснити посадку в міжнародному аеропорту, визначеному Украероцентром. Дозвіл на подальше виконання польоту цього ПС надає Державіаслужба (для цивільних ПС) або Генеральний штаб ЗС України (для державних ПС).

8. Якщо ПС після перетинання державного кордону України не може продовжувати політ, перетинання державного кордону у зворотному напрямку здійснюється тим же спеціально виділеним маршрутом ОПР з дозволу органу ОПР України за умови, що на спеціально виділеному маршруті ОПР встановлено двосторонній рух. Якщо на спеціально виділеному маршруті ОПР встановлено односторонній рух, перетинання державного кордону у зворотному напрямку здійснюється за визначеним органами ОПР спеціально виділеним маршрутом ОПР.

Орган ОПР, що забезпечує ОПР під час перетинання державного кордону у зворотному напрямку, негайно інформує про це органи управління Повітряних Сил ЗС України та органи ОПР суміжної держави, до якої прямує ПС.

9. У разі перетинання державного кордону поза спеціально встановленими маршрутами ОПР органи ОПР України погоджують з органами ОПР суміжних держав маршрут польоту, місце і час перетинання державного кордону України, висоту польоту і порядок підтримання радіозв'язку.

10. Польоти ПС з перетинанням державного кордону та польоти в межах зони з особливим режимом ВПП виконуються лише за наявності у ПС авіаційного електрозв'язку з відповідним органом ОПР та працюючого прийомовідповідача SSR (якщо це передбачено конструкцією ПС).

У разі втрати ПС зв'язку з органом ОПР/УПР, перетинання державного кордону України здійснюється згідно з вимогами відповідних правил польотів ПС у повітряному просторі України. При цьому органи ОПР/УПР негайно інформують Украероцентр та відповідні органи управління Повітряних Сил ЗС України.

11. Польоти всіх типів ПС у межах зони з особливим режимом ВПП провадяться відповідно до отриманого дозволу на ВПП на підставі поданої заявки на ВПП (плану польоту).

12. Польоти ПС з посадкою на аеродроми (постійні ЗПМ/вертодроми) або з вильотом з аеродромів (постійних ЗПМ/вертодромів), що розміщуються в межах зони з особливим режимом ВПП, виконуються відповідно до інструкцій з виконання польотів аеродромів (постійних ЗПМ/вертодромів).

13. Польоти ПС у межах зони з особливим режимом ВПП дозволяються за наявності на державних ПС справної апаратури радіолокаційної системи державного розпізнавання, а на цивільних ПС, якщо це передбачено їх конструкцією, – відповідача SSR.

14. Польоти надлегких ПС, конструкція яких не передбачає обладнання засобами авіаційного електрозв'язку, у межах зони з особливим режимом ВПП здійснюються виключно в межах зони (зон) польотів, що визначена в інструкції з виконання польотів на аеродромі (постійного ЗПМ/вертодрому).

ХІІ. Забезпечення контролю за дотриманням порядку та правил використання повітряного простору України

1. Контроль за дотриманням порядку та правил ВПП здійснюється шляхом обміну інформацією та координації дій.

2. Взаємодія між органами ОЦВС, органами управління Повітряних Сил ЗС України та іншими органами з обслуговування та/або управління повітряного руху здійснюється відповідно до інструкцій щодо взаємодії.

Взаємодія повинна бути безпосередня, з використанням оперативних засобів зв'язку та автоматизації, забезпечувати обмін достовірною та повною інформацією.

3. Під час перевірки чергових сил протиповітряної оборони ЗС України та їх бойової готовності шляхом здійснення польотів ПС-контрольних цілей для з'ясування повітряної обстановки у повітряному просторі органи управління Повітряних Сил ЗС України через органи ОНР або відомчі органи УНР подають сигнал "Стріла", за яким ПС, що виконують польоти як контрольні цілі, невідкладно вмикають відповідач (установлюють діючий код) системи державного розпізнавання. При цьому, у випадку відмови (виявлення несправності) системи радіолокаційного розпізнавання, негайно доповісти органу ОНР/відомчому органу УНР та діяти за його вказівками.

4. У виняткових випадках у разі виявлення в повітряному просторі нерозпізнаних цілей для з'ясування обстановки органи управління Повітряних Сил ЗС України через органи ОНР або відомчі органи УНР подають сигнал "Килим", що означає вимогу невідкладної посадки або виведення з відповідного району всіх ПС, за винятком тих, що використовуються для припинення польотів ПС-порушників, та ПС, що виконують завдання з пошуку та рятування.

Порядок виведення ПС у безпечні райони та на аеродроми, виділені для посадки, визначають у відповідних інструкціях щодо взаємодії.

5. У разі виникнення загрози безпеки польоту ПС екіпажем ПС подається сигнал "Лихо".

6. Органи ОНР, центри ОрПР, відомчі органи УПР зобов'язані невідкладно інформувати відповідні органи управління Повітряних Сил ЗС України та Украероцентр, які за узгодженою схемою сповіщають штаб Антитерористичного центру при Службі безпеки України про:

випадки загрози порушення або порушення ПС державного кордону;

появу у районі відповідальності ПС нерозпізнаних цілей;

ПС, які подають сигнал "Лихо";

неприбуття ПС у встановлений час до пунктів призначення, якщо його місцезнаходження невідоме;

втрату радіозв'язку з ПС;

незаконне втручання у дії екіпажу, спроби захоплення або викрадення ПС;

ПС, дії яких мають ознаки порушення порядку ВПП;

виявлення ПС, щодо яких є інформація про можливе використання їх для вчинення терористичного акту в повітряному просторі України.

7. Для вжиття заходів до ПС, які порушують державний кордон, порядок ВПП та допускають інші порушення, а також до ПС, які подають сигнал "Лихо", органи управління Повітряних Сил ЗС України інформують відповідні центри ОрПР, органи ОНР або відомчі органи УПР, під безпосереднім управлінням яких перебувають ці ПС. У свою чергу відповідні центри ОрПР, органи ОНР, відомчі органи УПР передають зазначену інформацію Украероцентру та центрам ОрПР.

8. Інформування відповідних органів ОЦВС та органів управління Повітряних Сил ЗС України, що здійснюють контроль за дотриманням порядку та правил ВПП, про виконання польотів, запуск (підйом) метеорологічних радіозондів та куль-пілотів здійснюють:

органи ОНР – під час ОНР у межах контрольованого повітряного простору ОНР;

відомчі органи УНР – під час УНР у спеціально визначених зонах, що перебувають під їх контролем;

користувачі повітряного простору (експлуатанти) безпосередньо або через найближчий орган ОНР – під час виконання польотів поза межами контрольованого повітряного простору ОНР (у випадках, зазначених у пункті 9 цього розділу);

фахівці пунктів запуску метеорологічних радіозондів та куль-пілотів.

Інформування відповідних органів управління Повітряних Сил ЗС України та органів ОЦВС здійснюється не пізніше ніж:

1) за 30 хвилин до запланованого часу вильоту про:

перенесення та знову призначений час вильоту ПС, запуску метеорологічних радіозондів та куль-пілотів;

заміну ПС (заміну типу ПС, зміну позивного індексу командира екіпажу тощо).

2) за 10 хвилин до запланованого часу про:

виліт ПС, запуск метеорологічних радіозондів, що підлягають контролю з боку органів управління Повітряних Сил ЗС України;

початок аеродромних польотів, польотів для проведення авіаційних робіт у зоні з особливим режимом ВПП;

виліт (запуск) ПС (радіозондів) з аеродромів, (ЗПМ/вертодромів, пунктів запуску), розташованих у зоні з особливим режимом ВПП;

підняття прив'язних аеростатів.

3) протягом 5 хвилин від фактичного часу настання події про:

фактичний час початку аеродромних польотів, вильоту ПС, запуску метеорологічних радіозондів, крім запуску метеорологічних радіозондів, що здійснюється в єдині міжнародні скоординовані терміни;

початок польотів для проведення авіаційних робіт;

відміну польотів, вильотів ПС, запусків метеорологічних радіозондів та куль-пілотів;

закінчення аеродромних польотів, польотів для проведення авіаційних робіт;

посадку ПС;

перерву в аеродромних польотах тривалістю понад 1 годину.

4) протягом 20 хвилин від фактичного часу настання події – про затримку вильоту ПС та запуску метеорологічних радіозондів.

5) негайно:

після закінчення розрахункового часу посадки ПС у разі неприбуття ПС на аеродром призначення, якщо немає інформації про місцезнаходження цього ПС;

у разі отримання інформації про ПС, що зазнають або зазнали лиха (додатково інформуються відповідні координаційні центри пошуку та рятування).

9. Користувачі повітряного простору інформують про виконання польотів поза межами контрольованого повітряного простору ОПР:

1) органи ОЦВС – у разі подання заявок на ВПП;

2) органи управління Повітряних Сил ЗС України – у всіх випадках виконання польотів поза межами контрольованого повітряного простору ОПР України;

3) відомчі органи УПР – у випадку виконання польотів у межах ATCZ, ATCA.

10. Інформування органів Державної прикордонної служби України про провадження діяльності з ВПП поза межами контрольованого простору ОПР у межах зони з особливим режимом ВПП, крім її частини, що межує із забороненою зоною, користувачі повітряного простору здійснюють безпосередньо за допомогою найзручнішого виду зв'язку.

Інформування здійснюється:

1) не пізніше ніж за 10 хвилин до запланованого часу діяльності з ВПП – про:

початок аеродромних польотів;

початок виконання польотів для проведення авіаційних робіт;

виліт ПС з аеродромів, постійних ЗПМ/вертодромів;

запуск метеорологічних радіозондів (куль-пілотів);

2) не пізніше ніж за 30 хвилин до вильоту – про виконання польотів ПС з посадкою або вильотом поза аеродромами (постійними ЗПМ/вертодромами);

3) не пізніше ніж через 5 хвилин від фактичного часу настання – про:

закінчення аеродромних польотів;

фактичний час вильоту ПС для проведення авіаційних робіт;

фактичний час вильоту ПС з аеродромів, постійних ЗПМ/вертодромів;

фактичний час запуску метеорологічних радіозондів (куль-пілотів);

фактичний час посадки ПС поза аеродромами (постійними ЗПМ/вертодромами).

11. Органи ОНР завчасно (до входження ПС у повітряний простір України) повідомляють органам управління Повітряних Сил ЗС України розрахунковий час перетинання ПС державного кордону.

12. Користувачі повітряного простору, що проводять стрільби, пуски ракет, застосування вибухових засобів військового призначення, вибухові роботи, роботи, пов'язані з активним впливом на гідрометеорологічні процеси в атмосфері, а також провадять інші види діяльності, що можуть становити загрозу безпеці повітряного руху та інших об'єктів, повідомляють не пізніше ніж за 10 хвилин до запланованого часу про початок зазначеної діяльності, перенесення часу її провадження, скасування запланованої діяльності, а також протягом 5 хвилин про її закінчення:

відповідні центри ОрОН;

відповідні органи ОНР – у разі виконання зазначеної діяльності в межах ТМА, СТН, АНІЗ;

відповідні відомчі органи УОН – у разі виконання зазначеної діяльності в межах АТСЗ, АТСА;

органи управління Повітряних Сил ЗС України – у разі виконання діяльності в межах зони з особливим режимом ВОН.

13. У разі з'ясування органами управління Повітряних Сил ЗС України повітряної обстановки, та/або виявленні нерозпізнаних повітряних цілей органи ОНР, відомчі органи УОН надають усю відому їм інформацію, що стосується відповідного району повітряного простору та/або ПС.

ХІІІ. Порушення порядку використання повітряного простору України

1. Перелік порушень порядку ВОН України визначено Положенням про ВОН.

Порушення, що пов'язані з ВПП над відкритим морем, визначаються як порушення норм міжнародного права, які регулюють ВПП над відкритим морем.

2. У разі виявлення ПС-порушника органи управління Повітряних Сил ЗС України подають органам ОПП або відомчим органам УПР сигнал "Режим". Органи ОПП, відомчі органи УПР після отримання сигналу "Режим" вживають негайних заходів до припинення порушення, доповідають Укראероцентру та відповідному центру ОрПП про отримання сигналу із зазначенням місця, часу, характеру порушення та вжитих заходів.

3. Рішення про заборону подальшого польоту і посадки ПС–порушника приймають:

щодо державних ПС – органи управління Повітряних Сил ЗС України за погодженням з Укראероцентром, штабом Антитерористичного центру при Службі безпеки України (оперативним штабом з управління антитерористичною операцією);

щодо цивільних ПС – Укראероцентр за погодженням з Державіаслужбою, органами управління Повітряних Сил ЗС України, штабом Антитерористичного центру при Службі безпеки України (оперативним штабом з управління антитерористичною операцією).

У разі коли ПС виконує міжнародний рейс, рішення погоджується з Адміністрацією Державної прикордонної служби України.

4. У разі, коли ПС-порушник не виконує команди органів ОПП або відомчих органів УПР, органи управління Повітряних Сил ЗС України вживають передбачених законодавством заходів до припинення порушень порядку ВПП.

5. Взаємодія органів управління Повітряних Сил ЗС України, органів ОЦВС, органів ОПР та відомчих органів УПР з припинення протиправних дій ПС, які можуть використовуватися для вчинення терористичних актів у повітряному просторі України здійснюється у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України, що вказується у інструкціях щодо взаємодії.

6. Після посадки та з'ясування причин порушення порядку ВПП дозвіл на подальше виконання польоту цивільним ПС-порушникам надає Державіаслужба, державним ПС-порушникам – Генеральний штаб ЗС України.

7. У разі виявлення ознак порушення порядку ВПП, не пов'язаного з виконанням польотів ПС, Украероцентр, відповідні центри ОрПР, органи ОПР, відомчі органи УПР в межах власної компетенції вживають усіх необхідних заходів щодо припинення порушення та в разі необхідності забороняють проведення відповідної діяльності.

8. Інформація про ознаки порушень порядку та правил ВПП невідкладно доводиться до відома Державіаслужби, НБРЦА, Украероцентру, органів управління Повітряних Сил ЗС України, штабу Антитерористичного центру при Службі безпеки України, відповідних центрів ОрПР, органів ОПР та відомчих органів УПР.

9. Державіаслужба, Украероцентр та центри ОрПР ведуть облік випадків, які мають ознаки порушень порядку та правил ВПП.

Директор департаменту аеронавігації
Державіаслужби

А.О. Задорожня